

Bergen 28.9.2015

Høring – forslag til endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap

Vi viser til høringsbrev av 25.6.2015 om endringer i barneloven.

Vårt utgangspunkt er likt det som er den underliggende årsak til denne høring, bedre barns situasjon ved skilsmisser. Det er vårt inntrykk at de aller fleste foreldre klarer å sette barnas behov foran sine egne etter en skilsmisse på en slik måte at omsorgen blir innenfor *god nok omsorg*. Problemet er de saker der konflikten blir alvorlig. Der trengs det klarere kjøreregler og sanksjonsmuligheter.

Underliggende problematikk

Vårt utgangspunkt er de problemer vi ser barn utsettes for, når minst en av foreldrene har et varig alvorlig personlighetsavvik der barnet brukes til å speile den voksnes behov og der barnet blir en brikke for egen oppreisning..

Problemet kommer til syne i de ca. 10% av sakene som av ulike årsaker ender i domstolene (Rønbeck, 2008). I disse sakene er konfliktnivået ofte betydelig. Da psykolog Rønbeck etter utprøving i Follo tingrett bidro til at modellen "Konflikt og forsoning" ble innført i domstolene var tanken å se bort i fra konflikten og fokusere på barnet. Man ønsket ikke gå inn i konflikten, men utelukkende være "løsningsorientert" for *barnets beste*. Man ville hindre at *konflikten* fikk for stor oppmerksomhet. Dette er en typisk terapeutisk tilnærming slik man benytter ovenfor pasienter inne klinisk psykologi.

"Konflikt og forsoning" er modellen som benyttes ved domstolenes behandling av barnefordelingssaker etter samlivsbrudd og er nedfelt i barnelovens §61. Psykolog Knut Rønbeck ved psykologisk institutt, Universitetet i Oslo ledet utvikling av denne modellen som var grunnlaget for hans doktorgrad i 2008. Empiri tilsier, at i de psykologisk mest komplekse saker, der man ofte finner *narsissistisk dynamikk*, fungerer modellen mot sin hensikt. Med andre ord, der man virkelig har behov for psykologisk kompetanse, eksisterer den ikke. Der konflikten er størst, er hjelpen minst.

I domstolene synes denne kunnskap fullstendig fraværende. Man støtter seg i for stor grad på sakkyndige uten kompetanse på denne dynamikk og på *face value* av partenes opptreden og fremstilling. . Det går ofte galt. Når de i så stor grad støtter seg på sakkyndige med begrenset kunnskap, som det empiri viser, betyr det at i de mest kompliserte saker, som går

over mange år, blir barnet ofte alvorlig skadelidende. I denne typen saker bidrar systemet i realiteten til å ødelegge barn som følge av at man slavisk binder seg til en modell, som nok fungerer for friske modne foreldre, men som i møte med narsissistisk dynamikk svikter fullstendig. Hvordan dette kan skje beskrev vi i dagbladet 2008 (vedlegg 1) :

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2008/04/22/533309.html>

LFPO's bekymring er i de mest konfliktfylte barnefordelingssaker, som ofte går over flere år der man svært ofte har med det psykolog Rønbeck beskriver som "karakterforankrede problemer". I domstolsadministrasjonens rapportserie 1/2006 skriver Rønbeck :

*"Oftest er det imidlertid slik at konflikter som ikke lar seg løse gjennom forhandlingsmøtene, springer ut av **personlighetsmessige** forhold ved en eller begge foreldrene. Det er bare ca. 10% av foreldre som skiller lag som finner å måtte søke rettens bistand for å løse sine konflikter om felles barns fremtidige omsorg. Disse foreldrene er som gruppe både her i landet og internasjonalt, beskrevet å ha et høyere konfliktnivå seg imellom, og en **høyere grad av belastningsfaktorer** enn det som preger de foreldre som på egen hånd og/eller ved hjelp av det ordinære meglings- eller behandlingsapparatets bistand, finner frem til måter å håndtere sitt forhold til barna på etter et samlivsbrudd (Tjersland, 1992).*

*I denne 10%-gruppen vil det nødvendigvis måtte være slik at noen ikke er i stand til å legge konflikter og stridigheter til side. Internasjonal forskningslitteratur rapporterer at det er i forhold til foreldre med **karakterforankrede problemer** og foreldrepar hvor den ene eller begge handlingsrom er sterkt begrenset av utenforliggende hensyn, det er vanskeligst å forhandle frem omforente løsninger (Johnston & Roseby, 1997). Vi har i vårt prosjekt gjort de samme erfaringene. Eksempel på utenforliggende hensyn kan være at en mor eller far må svare for seg overfor egne foreldre som stiller seg svært kritisk til sin sønns eller datters motpart."*

Det Rønbeck beskriver som karakterforankrede problemer handler i hovedsak om personlighetsforstyrrelser som narsissisme (høy krenkbarhet), psykopati (lav samvittighet) og borderline (ustabilitet). Alle disse 3 personlighetstyper er overrepresentert i de virkelige konfliktfylte saker. De kan sjelden avsløres ved vanlig observasjon. De er alle mestere i å inngi en fasade motsatt av hva de egentlig er.

Utfallet for barn i slike høykonfliktsaker blir dessverre, med dagens system med en bostedsforelder, at barnet ofte havner hos den forstyrrede forelder, slik det er beskrevet over i link til innlegg i dagbladet i 2008. Dette er foreldre som har behov for barnet for å dekke egne udekte behov rundt tilknytning og selvbekreftelse. De gjør og sier hva som helst for å vinne! De sier alle de riktige ordene men gjør alle de gale handlinger når ingen observerer. De er et mareritt for den andre forelder, de er skadelige for barns utvikling. Resultatet er at barnet ødelegges, og den normale forelder skvises ut, med god hjelp av domstol, sakkyndige og barnevern.

Hverken sakkyndige, barnevern eller domstoler har vist at de besitter kunnskap til å avsløre disse. Man tar det man ser på *face value*. Man synes ikke evne tro at en som ovenfor en psykolog (sakkyndig) og som under hovedforhandling sier så mye riktig (*om barnet bor med meg, vil det få utstrakt kontakt med den andre forelder*) kan være i stand til å ha en totalt motsatt adferd slik den andre forelder beskriver denne med. Den normale forelder blir kritisert for å være konflikt drivende, mens denne i realiteten beskriver virkeligheten og er genuint bekymret for barnet, med god grunn. Dagens barnelov tar ikke høyde for dette. Dagens lov synes i alt for stor grad ivare ta de voksenes behov for karriere og økonomi.

Konflikt og forsoning-modellens fokus er "løsningsorientert", man unngår bevisst å gå i dybden på hva *konflikten* egentlig handler om. Dermed forblir konflikten uløst for barnet, og den fortsetter påvirke barnet negativt selv etter at rettsaker er over.

I de saker vi kommer mest i kontakt med, saker der minst en forelder har en personlighetsforstyrrelse fungerer ikke dagens modell over hodet. Dette er de mest konfliktfylte saker, de saker der barn tar skade for livet. Vi har eksempler på at slike saker har pågått i 14 år, hvor den normale forelder til slutt trekker seg fra konflikten og hvor barnet aldri mer får kontakt med denne. Vi har eksempler på saker der barnet bor med den forstyrrede forelder etter kjennelser der: "*Barnet kan selv bestemme hvor ofte det kan komme på samvær*", hvor alt samvær opphører mens sakkyndige beskriver hvordan barnet gråter i savn av den andre forelder. Vi har eksempler på saker der den forstyrrede forelder idømmes tvangsbot på 1000,- pr. saboterte samværsdag, men der rettsapparatet etter over 100 saboterte dager ikke gir bøter, fordi den forstyrrede forelder påstår "umulighet", barnet vil ikke på samvær! Forskning har vist hvor lett barn kan manipuleres.

Domstoler og sakkyndige legger ukritisk slike forstyrrede foreldes utsagn til grunn, uten den minste realitets undersøkelse av de faktiske forhold og underliggende faktorer. Svært ofte ser man i disse saker at det utvikler seg *foreldrefiendtlighet*. Barnet selv viser tilsynelatende frykt eller alvorlig uvilje til samvær, selv om det ikke foreligger noe som helst grunnlag for en slik frykt i relasjonen mellom barnet og samværsforelder. Domstoler og sakkyndige synes ikke forstå at en slik frykt kan være plantet i barnet fra bostedsforelder. De synes mangle fundamental kunnskap om tilknytningspsykologi og hva som skjer med tilknytningen til et barn som vokser opp med en slik personlighetsforstyrret forelder.

Vi har tidligere kritisert psykolog Rønbecks modell i de saker der man har med denne typen narsissistisk dynamikk å gjøre (vedlegg 2) :

<http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/konfliktforsoning.pdf>

Resultatet for de barna det gjelder i denne typen høy-konflikt saker er at de skades for livet. De har ingen steder å henvende seg, alle tror at de lever med en fantastisk forelder og at samværsforelder er problemet. Dennes frustrasjon over å se sitt barn ødelagt, oppfattes lett som aggresjon, fordi det systemet man har i dag med "Konflikt og forsoning" er "løsningsorientert" og ikke konfliktreduserende i de mest konfliktfylte saker. Virkeligheten i slike saker blir snudd på hodet grunnet psykologiske prosesser som *prosjektiv identifikasjon*.

LFPO's vil derfor komme med følgende innspill:

Våre anbefalinger må sees ut i fra den over beskrevne problematikk om de mest alvorlige konflikter rundt barnefordeling og vår bekymring for hva dette gjør med barns utvikling og livskvalitet i et livsløp. Vårt utgangspunkt er at et barn har behov for kontakt og påvirkning fra både mor og far. Samtidig har vi sett konsekvensen av at en av foreldrene bruker barnet for å dekke egen behov på en sykkelig måte. Problemstillingen er komplisert, for vi mener barn i utgangspunktet har et behov for kontakt med begge foreldre, selv om den ene har en slik personlighetsforstyrrelse. I alvorlige tilfeller bør slik kontakt opphøre.

I dette samspillet er det vår oppfatning at det må lages klare regler slik at disse kan virke dempende på denne typen konflikter. Foreldre med denne typen psykologisk problematikk må ha klare regler å forholde seg til. Selv om det er grader av denne typen personlighetsfungering må muligheten for å manipulere sakkyndige, barnevern og domstoler reduseres til et minimum. Kun i de mest alvorlige saker der adferden grunnet fysisk og psykisk vold er utviklingstruende bør samvær ikke finne sted. Det er derfor viktig at den normale forelder har klare lover og regler og ikke minst mulighet til å håndheve disse, jmf. over beskrevne tvangsbot. I dag fungerer ikke dette.

En forelders bruk av barnet til å

- dekke egne behov for barnet som narsissistisk supply (egne udekte behov)
- som redskap for hevn (misunnelse) for et samliv som ikke gikk (krenkelse)

må møtes med klare regler og effektive sanksjonsmuligheter.

På dette grunnlag vil vi gi følgende innspill til endringen av barneloven:

Innspill om endring av barneloven

2.1 Forslag om likestilt foreldreskap

Vi er for likestilt foreldreskap. Ved å legge til grunn likestilt foreldreskap som utgangspunkt vil dette etter vårt syn bidra til at å redusere mulighet for konflikt. I de over nevnte prosesser handler det ofte om å skvise den ene forelder ut. Likestilt foreldreskap vil motvirke dette.

Der det beviselig foreligger alvorlig trusler mot barnets utvikling (fysisk, psykisk vold) fra en forelder bør den andre forelder alene ha foreldreskapet slik at denne bedre kan beskytte barnet.

2.2 Felles foreldreansvar

Vi er for felles foreldreansvar for alle som utgangspunkt, da vi mener det igjen vil bidra til å redusere konflikt rundt dette tema. Jo færre tema som kan danne utgangspunkt for konflikt,

jo bedre. I møte med personligheter i alvorlige konflikter må det være faste rutiner som ikke åpner for diskusjon. Hos slike er krenkelse en underliggende problematikk som i stor grad kan reduseres om begge i utgangspunktet likestilles. Vi er imidlertid klare på at i de mer alvorlige saker der slike foreldre utgjør en trussel mot den andre forelder eller barnets utvikling, bør det ikke være felles foreldreansvar.

2.3 Flytting med barnet

Vi er av den oppfatning at forslaget om at foreldre må være enige hvis barnet skal flytte med en bostedsforelder til annen kant av landet eller utlandet er det riktige. Nettopp begrunnet i at man rundt slike flyttinger ofte ser barn miste viktig kontakt og tilknytning til den andre forelder. Nettsiden bortført.no beskriver en rekke slike saker. Barn danner nettverk og tilknytning til sine omgivelser, å bryte opp i dette mener vi er negativt for barn.

Vi ser ikke på dette som flytteforbud for en forelder, da det er *barnets beste* som er viktig og ikke foreldrenes behov. En forelder kan flytte uten barnet. Voksne som vil flytte må selv ta konsekvensen av det og ikke la barnet ta konsekvensen med mindre kontakt til den andre forelder. Mekling, i saker med høyt konfliktnivå ser vi av erfaring ikke gir noen effekt, fordi den ene forelder ofte er så låst at kompromisser er umulig. Det er vår erfaring at meklere ikke har kunnskap om dynamikken som utspiller seg i de mest konfliktfylte saker. De er mer fokusert på løsning enn på å dempe konflikten.

2.4 Delt bosted

Dersom foreldrene ikke blir enige om bosted, mener vi at delt bosted bør være normen for at barnet skal få best mulig kontakt med begge foreldre. Igjen vil dette bidra til at den ene forelder ikke kan bruke bosted som utgangspunkt for konflikt. Et av de største konflikt tema er nettopp at en forelder mister kontakt med barnet enten ved store avstander eller sabotasje av samvær. Delt bosted vil eliminere denne problemstilling. Barnet bør ikke ansvarlig gjøres på noen måte i valg av bosted. Foreldre må i større grad ansvarlig gjøres i sin rolle som foreldre og akseptere at de i evt. valg av nytt bosted må la barnets behov for kontakt med den andre forelder og sitt nettverk og skole, bli viktigere enn andre begrunnelser. Vi er for alt. 1 der delt bosted fremheves i loven.

2.5 Samværsabotasje – tvangsbot og tilbakehold eller trekk i barnebidrag

Vi støtter utvidede og raskere sanksjonsmuligheter for konsekvenser rundt samværsabotasje. I dag er det slik at tvangsbot kan ilegges, men dessverre er det for lett å slippe unna en slik bot selv om det er snakk om alvorlig sabotasje. Vi har over nevnt *foreldrefiendtlighet* der et barn tilsynelatende tar avstand fra sin egen forelder. Ofte har ikke en slik adferd grunnlag i faktisk konflikt mellom denne forelder og barnet. Da kan bostedsforelder hevde "umulighet" og dermed slippe å betale tvangsbot. Vi mener dette ikke er til barnets beste. Selv dommere med mange års erfaring lar seg lure av slike foreldre.

Når et barn gir uttrykk for at det ikke vil på samvær og det påstås "umulighet", har dette i hovedsak 2 begrunnelser,

1. Det foreligger reell bekymring for at barnet utsettes for vold
2. Barnet er manipulert til å tro det er skadelig med samvær

I slike tilfeller bør det foretas kompetent sakkyndig vurdering av hva som er realiteten. At en bostedsforelder sier de har gjort alt for å få til samvær, selv i nærvær av fagfolk, er ikke alltid et uttrykk for at de faktisk ønsker det. Typisk ser man i høykonfliktsaker at en forelder i møte med domstol/sakkyndige gir uttrykk for at de har gjort "alt" de kan for å få til samvær, noe som kan støttes av vitner som har observert at de "prøver få barnet på samvær". Samtidig kan det avsløres at den samme forelder (uten vitner til stede) truer barnet med selvmord eller tap (får aldri se meg mer, skal flytte langt bort), om barnet sier det vil på samvær. Man må være åpen for slik adferd. Mange fagfolk synes ikke evne ta dette perspektivet ut i fra sitt terapeutiske perspektiv.

Det er vår oppfatning at det må få reelle konsekvenser for en forelder som saboterer barnets samvær eller påvirker barnet til ikke ville på samvær. Slik sabotering er ikke bare skadelig grunnet barnets tap av kontakt men også som kilde til konflikt. Dessuten må sanksjoner komme raskere inn når slikt skjer slik at man slipper vente i månedsvis på avklaring. Konfliktforeldre spiller ofte på at rettssystemet tar lang tid og bruker det bevisst for å hale ut prosesser og dermed skade barna. Mulighetene for konflikt må avgrenses, og klare alvorlige konsekvenser er en slik mulighet.

Vi mener også at barnebidrag til foreldre som saboterer samvær eller bortfører barna til utlandet må stoppes umiddelbart. Slike handlinger har etter dagens lov ofte et grunnlag i økonomi. Når mindre samvær betyr mer støtte vil en del sabotere samvær for å få mer penger.

Gjennomgående er det vår oppfatning at barns kontakt med personlighetsforstyrrede foreldre ikke er til barnets beste, men at kontakt i de fleste saker allikevel bør finne sted i kontrollerte og regulerte former fordi det kan bidra til å redusere konflikt. Den normale forelder kan til en viss grad balansere evt. negative påvirkninger barnet utsettes for slik at barnets utvikling ikke tar for stor skade. Dette fordrer imidlertid at den normale forelder har effektive redskaper og sanksjonsmuligheter til disposisjon i form av konkrete lover og effektive raske sanksjonsmuligheter. Det er ikke tilfelle i dag.

3.0 Spørsmål departementet ønsker høringsinstansene skal vurdere

- A) Vi er av den oppfatning at flere fedre vil bidra aktivt i barnas liv om det er felles foreldreansvar. Vi ser i en rekke saker i dag at fedre skvises ut og at barna dermed mister den viktige kontakt de har behov for i sin utvikling og tilknytning.
- B) Ved flytting utenlands er det vår oppfatning at det er den som flytter som bør ha søksmålsbyrden med å gå til sak. Foreldre med felles foreldreansvar må være enige om barnet flyttes ut av landet. For mange saker har vist at at dette kan få tragiske

- følger for barnet og dets kontakt med den forelder som ikke flytter. Foreldre som i strid med loven tar med barn ut av landet bør miste enhver økonomisk støtte.
- C) Som nevnt over i pkt. 2.4 er kontakt med begge foreldre viktig for barnet og som eliminator for evt. konflikt. Da dette fordrer en viss evne til samarbeid må det i de mest konfliktfylte saker være klare kjøreregler og sanksjonsmuligheter. Vi mener det bør vurderes om det skal settes en aldersgrense på 2-3 år, avhengig av barnets modning og utvikling.
- D) Vi mener tvangsfullbyrdelse må gjøres tydelig, med kort responstid og effektive sanksjonsmuligheter. Bare det kan bidra til å redusere samværsabotasje. Vet man at man mister omsorgen umiddelbart eller raskt får økonomiske sanksjoner så virker det avskrekkende. Trekk i bidrag er et slikt middel. Et prikkssystem der 3 gangs sabotasje fører til flytting av barnet til den andre forelder vil også være effektivt.

Ekstrapunkt: Krav til sakkyndige i høykonflikt saker

Når konflikten synes stor, må det utredes av **kompetente** fagfolk om det foreligger personlighetsforstyrrelse hos noen av foreldrene. Særlig narsissistisk, psykopatisk og borderline typer er problematiske for barn å vokse opp med.

Foreldre med slike personligheter skader barnas utvikling og det er derfor viktig at det i slike saker er meget klare regler å forholde seg til. For mye skjønn åpner for tolkninger som skaper alvorlig konflikt. Slike foreldre må ikke gis spillerom som skader barnets utvikling og behov for tilknytning til begge sine foreldre.

Vi mener derfor at det må stilles høyere krav til sakkyndiges kompetanse på vurdering av denne typen personligheter, som ofte er bakgrunnen for de mest alvorlige konflikter. I dag ser vi at mange sakkyndige psykologer benekter forekomsten av alvorlige personlighetsforstyrrelser! Vi er ikke overbeviste om at kliniske psykologer har de beste forutsetninger nettopp grunnet i sin terapeutiske tilnærming slik vi beskrev over i linken fra dagbladet 2008, og slik vi beskrev i linken vedrørende kritikk av *Konflikt og forsonings* – modellen.

Den terapeutiske tenkningen i møte med slike personligheter fungerer ikke.

Det er vår erfaring at dersom mulighetene til å skape konflikt reduseres, ved klarere avgrensinger, vil det bidra til å bedre barnas situasjon også i de mest konfliktfylte saker.

I denne typen saker ser man ofte Bjugn-dynamikken, der virkeligheten er en annen enn den man umiddelbart oppfatter. Alle involverte etater tar parti med den forelder som utad synes gjøre/si alt det riktige og motarbeider den "frustrerte" forelder. I disse høykonflikt saker er det slik forskning viser, stor forekomst av personlighetsforstyrrede foreldre.

Virkeligheten blir snudd på hodet, den dårlige forelder blir oppfattet som den for barnet beste forelder grunnet manglende medfølelse for barnets behov (de frustreres ikke av at barnet får det vanskelig av mangel på empati), mens den beste forelder ofte fremstår

frustrert (aggressiv) fordi denne har evne til medfølelse og empati med barnets behov og vet at den andre forelder ikke har dette. I desperasjon av å se barnet risikerer flyttes til den reelt dårlige forelder misoppfattes dette ofte av faginstanser og domstoler og barnet ender med den minst egnede forelder og ofte med redusert samvær for den normale forelder.

Vi mener barneloven i større grad må reflektere disse saker der dynamikken er mest komplisert og der skadeomfanget for barna er størst.

I høykonflikt saker der barn utvikling og helse har størst potensiale for skade, må

- Lovtekstene være tydeligst
- Sanksjonsmuligheter være effektive
- Kompetansen fra fagfolk være høy

Med Hilsen

Rune Fardal
Leder
Landsforeningen for Psykopat Ofre

I RETTEN: - 10% av barnefordelingsaker havner i domstolene. I en vesentlig del av denne gruppen beskrives det at den ene eller begge foreldre har karakterforankrede problemer, som psykopatiske eller narsissistiske trekk. De sakkyndige psykologene må kunne kjenne igjen dette.

- Psykologer kan gi barna til psykopat-forelder

- Hvorfor er det så vanskelig for sakkyndige psykologer å avsløre narsissistisk, psykopatisk dynamikk?

Rune Fardal, psykologistudent UiB

Det synes å være et faktum at sakkyndige psykologer i kraft av sin kunnskap som spesialist i klinisk psykologi ofte ikke evner avsløre narsissistisk, psykopatisk dynamikk i saker for domstolene fordi deres rolle er så ulik den vi finner i en sakkyndig setting.

10% av barnefordelingsaker havner i domstolene. I en vesentlig del av denne gruppen beskrives det at den ene eller begge foreldre har karakterforankrede problemer.

Ofte er den sakkyndige spesialist i klinisk psykologi. Dette er fagfolk som normalt arbeider i en klinisk hverdag med ulike former for psykologisk terapi i relasjon til en pasient. I en slik setting beskriver pasienten sin virkelighetsforståelse.

Sannhetsverdien av denne virkelighetsbeskrivelsen har som oftest ikke den største betydning for å hjelpe pasienten. Om det en deprimeret person tilkjenner er sant eller ikke om sin situasjon, er i stor utstrekning irrelevant.

Terapi handler ofte om å bedre en pasients relasjon til seg selv, mer enn til omgivelsene. Den deprimeres største problem er hvordan han/hun svikter i synet på seg selv. «Jeg klarer ikke. Jeg orker ikke og jeg duger ikke» er klassiske oppfatninger om eget selv for slike pasienter. Ja, det er faktisk det klassiske symptombylde for depresjonsproblematikk at de mister troen på seg selv.

Terapiens oppgave er således å hjelpe pasienten til å forandre sin negative kognitive tilstand. I en slik setting spiller det ingen rolle om pasientens beskrivelser av sin hverdag i relasjon til andre mennesker er den hele og fulle sannhet!

Psykologer, som ofte gjennom tilleggsutdannelse er spesialister i klinisk psykologi arbeider i en slik hverdag.

I rettsystemet finner vi igjen de samme fagfolk, men nå som sakkyndige psykologer. I en sakkyndig setting derimot er ikke rollen å være terapeut, men å beskrive og forstå den/de som observeres.

I barnefordelingsaker er mandatet å vurdere hvem av to som er best egnet som omsorgspersoner for barn, ikke å vurdere hvordan en syk forelder kan bli frisk! For å gjøre en slik vurdering er det helt avgjørende at den sakkyndige får frem en mest mulig riktig beskrivelse av partenes omsorgsevner. I en slik setting vil partene være opptatt av å fremheve egne positive ferdigheter og motpartens negative ferdigheter. Allerede her er forskjellen til en klinisk terapiverdag betydelig.

Mens den deprimerte har et problem i relasjon til sitt eget selv, vil det i en sakkyndig setting handle om individets relasjon til omgivelsene - den andre forelder og barna.

Dermed blir den sakkyndiges rolle fundamentalt forskjellig fra terapeutens rolle. For den sakkyndige som skal vurdere individets relasjon til omgivelsene blir det helt avgjørende å få et faktisk bilde av virkeligheten i den enkelte sak. Sannheten blir helt avgjørende for å si noe som helst faglig om den/de den sakkyndige skal uttale seg om. At personer med narsissistiske, psykopatiske trekk er mestre i å fordreie sannheten gjør det ikke enklere.

Når så en klinisk spesialist med sin kliniske terapitankegang skal gjøre en sakkyndig vurdering kan det lett gå fryktelig galt om denne ikke er seg bevist på den meget vesentlige forskjell på den terapeutiske og sakkyndige rolle!

Når man i de i en del barnefordelingsaker har med narsissistisk, psykopatisk problematikk å gjøre kan det lett gå fryktelig galt! Denne personlighetstypen er spesialister på å gi et falskt bilde av virkeligheten.

I en setting der den ene forelder har en narsissistisk, psykopatisk adferd og presenterer et mer overbevisende bilde av dyden enn dyden presenterer seg selv (William March, The bad Seed) er det lett å gjøre alvorlige feilvurderinger.

Dersom den sakkyndige gjør sin vurdering ut fra en klinisk terapeutisk tankegang, der sannhet tas for gitt, fordi den ikke er avgjørende, ender man ofte opp med å gi omsorgen til den narsissistisk, psykopatiske fremfor den normale.

Det gjør ikke situasjonen enklere å avsløre at den andre foreldre som har levd med den narsissistiske fremstår til dels aggressivt. Uten kunnskap om narsissistisk, psykopatisk dynamikk oppfattes lett den normale som den minst egnede av de to.

Den normales kamp for å hjelpe barna samt komme ut av den narsissistiske, psykopatiske grep, kan lett oppfattes som ubegrunnet aggresjon fordi psykopater og narsissister ofte inntar en offerrolle i slike settinger. De fremstår som «stakkars meg hva jeg utsettes for»!

Sannhet og virkelighet blir for omgivelsene snudd på hodet. Den aggressive fremstår som et offer, og det virkelige offer fremstår som den aggressive.

I en terapeutisk hverdag leter man ikke etter sannheten, i en sakkyndig hverdag betyr sannheten alt!

Det gjør det ikke enklere at narsissistisk, psykopatiske individer ikke går til behandling, de opplever seg ikke som syke. Dermed har ikke terapeutiske psykologer særlig erfaring med slike. Deres erfaring er oftere med ofrene for slike manipulative mennesker.

I saker etter barneloven og barnevernloven benyttes kliniske psykologer i et stigende tempo. Barnevern og dommere har ingen klinisk utdanning, de har ingen dybdekunnskap om narsissistisk, psykopatisk dynamikk. Samfunnet forutsetter at den sakkyndige har det.

Å evne å skille mellom klinisk, terapeutisk virke og rollen som sakkyndig kan for et barn utgjøre forskjellen mellom et liv i psykiatrien og et liv som et friskt, normalt barn.

I sin ytterste konsekvens mellom liv og død!

Rune Fardal, studerer psykologi
Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

”Konflikt og forsoning”

En gavepakke til narsissistiske foreldre?

15 august, 2010, Oppdatert 22.2.2014

Med linker: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/konfliktforsoning.htm>
Utskrift: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/konfliktforsoning.pdf>

”Konflikt og forsoning” er modellen som benyttes ved domstolenes behandling av barnefordelingssaker etter samlivsbrudd og er nedfelt i barnelovens §61. Psykolog Knut Rønbeck ved psykologisk institutt, Universitetet i Oslo ledet utvikling av denne modellen som var grunnlaget for hans doktorgrad i 2008. Empiri tilsier at i de psykologisk mest komplekse saker, der man ofte finner narsissistisk dynamikk, (alvorlig narsissistisk sårede mennesker) fungerer modellen mot sin hensikt. Med andre ord, der man virkelig har behov for psykologisk kompetanse, gjør den mer skade enn nytte. Derfor burde konflikten dynamikk vært klarlagt før man tok modellen i bruk. I høykonfliktsaker der den ene forelder har en avvikende personlighet og det er umulig å få til avtaler bidrar modellen til å skade barn.

I august nummeret av [Tidskrift for Norsk Psykologforening](#) tar Psykolog Knut Rønbeck opp problemet med *krenkelse* i forbindelse med samlivsbrudd og barnefordeling. Krenkelse er et grunnleggende begrep ved narsissistisk personlighetsforstyrrelse. Ekstremt lave terskler for krenkelse er selve grunnlaget for den narsissistiske skam problematikk.

Innledning

Det er ikke skilsmissen som så eller selve konflikten som er skadelig for et barn, men hvordan den blir håndtert og løst av foreldrene. Omtrent 80% av foreldrene finner omforente løsninger (Rønbeck, 2008). Grunnlaget for modellen var "Det var for å redusere risikoen for slike relasjonsskader at det ble utviklet en alternativ modell til den tradisjonelle rettsbehandlingen av barnefordelingssakene." En rekke av de grunnleggende premisser Rønbeck legger til grunn for modellen, gjør at den ikke egner seg for de psykologisk mest komplekse saker.

Kirkengens bok (2005) "[Hvordan krenkede barn blir syke voksne](#)" beskriver hvordan barn som ikke får dekket de nødvendige utviklingsmessige behov for selvaktelse, men blir ydmyket, kan ende i livslang psykisk problematikk. Rønbeck beskriver det samme :

"Krenkelse... det handler om ydmykelse, om ens verd misaktes i stedet for å anerkjennes, slik at selvfølelsen trues. Slik definert er altså krenkelse nær knyttet til tap eller trusler om tap av selvfølelse. Det er ens opplevelse av egenverd det er snakk om. Det er derfor naturlig at krenkelse motiverer et ønske om å ta igjen og få rettet opp noe.."

Mennesker med en narsissistisk problematikk sliter nettopp med denne typen problemer. Skam, lave terskler for krenkelse og et ødelagt selvilde fører til en rigid kronisk adferd der alt og alle blir redskaper i en streben etter å dekke disse udekte fundamentale behov.

Behovet for bekreftelse av eget Selv er så fundamentalt i mennesket at en må anta at det har en genetisk forankring. Mennesker som ikke får dekket disse fundamentale behov i tidlig alder prøver resten av livet og å kompensere for disse mangler. I alvorlige tilfeller gjenspeiler dette en **narsissistisk personlighetsforstyrrelse**. Man utvikler et falskt selv med et grandios selvilde, som et forsvar mot denne smerte. Det meste av den psykiske energi går med til å opprettholde denne fasaden, dette forsvar. Slike mennesker blir rigide i sin adferd, avtaler brytes, skyld projiseres ut.

I barnefordelingssaker der en av foreldrene har en slik adferd sier det seg selv at normal konflikthåndtering ikke er mulig. Rønbeck skriver at :

"Nøkkelen til å forstå hva som kan bevege eller låse foreldre i konflikt om barneomsorg ligger i arten av deres følelsesmessige investeringer."

Hos en narsissistisk såret person der alt er innrettet på å unngå ytterligere emosjonelle nederlag, sier det seg selv at man ikke har noe å forhandle om. Om den

andre foreldre skulle få omsorgen, vil det oppfattes som en reprise på det savn og det tap av selvfølelse de bærer med seg fra sin egen traumatiske barndom. I en slik konflikt vil ikke modellen fungere. Dessverre mangler mange fagfolk kunnskap og forståelse om dette.

De begrep slike konflikter bygger på har ingen gjennomslagskraft hos slike foreldre. Rønbecks beskrivelse av at :

"Det er de maligne konflikter som ikke finner noen løsning, som derfor krever de psykologiske og juridiske fagfeltenes konstruktive oppmerksomhet"

vitner om manglende forståelse for de mest kompliserte konflikter. Faktum er at når konflikten blir kompleks, går saken til doms, uten hjelp fra modellen. Dette skriver Rønbeck selv andre steder. Modellen kommer til kort! En rekke saker viser nettopp at der man har narsissistisk dynamikk, kommer psykologer til kort. Ja faktisk ender de ofte opp med sympati for den narsissistiske forelder og gir dem omsorgen.

Rønbeck skriver " Empati handler om evne til innlevelse. Den intellektuelle forutsetning er evne til å skille mellom den andres og ens eget perspektiv. Den emosjonelle kvaliteten er vel så viktig."

Er det noe som preger krenkede mennesker så er det nettopp mangel på empati og evne til innlevelse i andre. Nettopp den manglende evne til å skille eget perspektiv fra både barnet og den andre forelder gjør deres adferd så skadelig for barn. Konflikt og forsonings modellen tar ikke høyde for en slik problematikk når den så sterkt fokuserer på **terapeutisk tenkning**, som den gjør. Dens vektlegging av fremtid på bekostning av forståelse av fortid, dens vektlegging på forsoning fremfor maladaptiv adferd, dens fokus på avtale der kommunikasjon har brutt sammen, gjør at den bidrar til konflikt økning istedenfor konfliktreduksjon. Modellen fungerer så lenge man har 2 rasjonelle foreldre som vel kan være uenige på sak, men som begge er i emosjonell balanse. Personlighetsforstyrrede er ikke i slik balanse.

I en terapeutisk setting skjer rolle**utvikling**, mens i en sakkyndig setting skjer rolle**avklaring**! Dette er grunnleggende forskjellige måter å utføre sakkyndigrollen på. Denne modellen tar med seg den terapeutiske tenkningen inn i sakkyndigrollen.

Den sakkyndiges rolle er å informere domstolen, ikke drive terapi. Domstolen er ikke et terapi rom, det er et sted for løsning av konflikter. Som terapeuter tar slike med seg sin vante tenkning inn i denne rollen som sakkyndig, en rolle der de egentlig skal være deskriptive (beskrivende) for å klargjøre kompliserte prosesser for domstolene. Dessverre mangler mange kunnskap om personlighetsforstyrrelser, noe de sjelden møter i sin praksis og særlig mangler de kunnskap om narsissistisk dynamikk, disse predatorer som på *face value* fremstår som guds gave til barn, men som er døden for et barns utvikling.

Psykiater Hellesøy beskriver dette meget godt i VG 23.1.2008 i forbindelse med Valla saken:

"Vi var ikke leger, vi opptrådte ikke i den rollen. Hun var ikke vår pasient, vi undersøkte henne ikke klinisk".

Konflikt og forsonings modellen bygger på en antagelse om at bare man unngår å krenke motparten, så vil empati blomstre, så vil man kunne løse en konflikt. Igjen, i disse høykonfliktsaker der man har med en personlighetsforstyrrelse har man med en forelder som ikke ser verden slik de fleste gjør. Det fordrer at man først forstår konflikten! Og slike konflikter er ekstremt komplekse. Rønbecks beskrivelse :

"I utviklingspsykologien er det bred enighet om at barnets interaksjon med sine nærmeste omsorgspersoner er av sentral betydning for dets evne til selv å forstå andre og deres livsverden, altså barnets egen utvikling og empatiske kvalitet. Videre regnes empatiutviklingen som en forutsetning for en personlig forpliktende moral. Når barnet blir møtt på en åpen, konsekvent og forutsigbar måte, gis det mulighet til å utvikle tillit til både seg selv og andre. Det er foreldrekonfliktens potensial for å forstyrre en slik åpenhet og forutsigbarhet som her i vår sammenheng er det sentrale"

blir som festtale å regne i møte med narsissistisk problematikk. Foreldre med så alvorlige problemer rundt egne uløste emosjoner evner ikke gi barnet rom for forutsigbarhet i utvikling av tillit og selvfølelse.

Betinget kjærlighet er det som preger slike og barnet er alt for viktig som narsissistisk supply! De ser ikke barnet som et selvstendig individ med egne grenser, de ser ikke det autonome barnet. At slike for barna viktige behov fremstår som sentrale for modellen, forhindrer ikke at den i praksis blir ansvarlig for en stikk motsatt resultat for barnet, når det havner hos den narsissistiske forelder, noe konkrete saker dessverre bærer vitnesbyrd om.

Modellen har ingen forutsetning for å redusere intensiteten i de negative følelser en slik problematikk kjennetegnes ved. Man kan ikke argumentere rasjonelt med irrasjonelle mennesker hvis livssyn styres av drifter og ikke rasjonell logikk. Beskrivelser om at

"..mulighetene for å finne minnelige løsninger som barnet kan være tjent med, er langt større hvis prosessen i retten ikke først og fremst blir konsentrert om foreldrerettferdighet"

står i direkte opposisjon til slike foreldres behov for oppreisning for barndommens krenkelser. En oppreisning de tar med seg inn i konflikten. Igjen, som Rønbeck poengterer flere steder, det handler om krenkelser. For dem spiller det ingen rolle hvem som holdes ansvarlig for barndommens krenkelser og tap av selvfølelse, det eneste som betyr noe er at den emosjonelle smerten ikke kommer til overflaten. Den andre forelder som er motpart får skylden uansett. Gjennom prosesser som proaktiv identifikasjon, projeksjon, splitting, benektelse osv. manipuleres omgivelser og den andre forelder inn i en uløselig konflikt.

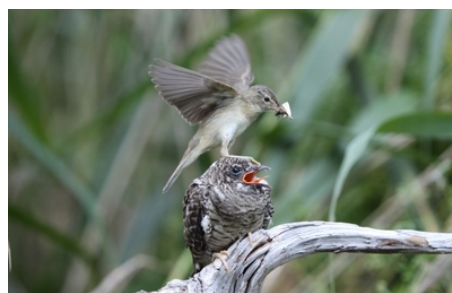
Deres "ønske om å ta igjen og få rettet opp noe" fører ofte til et hat mot den andre forelder som de ansvarlig gjør for samlivets opphør. Ofte blandes ansvarlige for slike foreldres barndomstraumer med den andre forelder sammen fordi slike forstyrrede foreldre ofte har problemer med hukommelsen når det gjelder hvor de forankrer sine opplevelser. Et barn som sympatiserer med den andre forelder blir utsatt for det samme narsissistiske raseri som forelderen.

"Felles problemforståelse og etterfølgende problemløsning" er ren utopi i slike konflikter. Forståelse av barnets behov overskygges fullstendig av forstyrredes egne behov. Samarbeid blir like umulig som å evne se andres behov, nettopp fordi samarbeid fordrer en viss evne til empati og forståelse med den andres utgangspunkt.

Målet om felles handlingsrom modellen legger opp til, har vist seg være ren utopi. Det er ikke mulig å ha noe feller rom med en narsissistisk såret personlighet som kun har ett fokus, nemlig "JEG"! Løsninger som skal romme et narsissistisk perspektiv vil uansett være svært skadelig for et barn, allikevel er et felles perspektiv en målsetning i modellen. *"Disiplinert og rasjonell opptreden og respekt for de andre aktørene.."* er enorme selvmotsigelser i denne typen dynamikk.

Når *"Det som skiller løste og uløste saker er om prosessen utvider partenes empatiske innlevelse i barnet og i hverandre"* fremstår det som meget klart at i saker med en slik narsissistisk dynamikk vil saken forbli uløst. I slike saker er det beste at barnet flytter til den normale av foreldrene, til tross for den krenkelse den syke måtte oppleve.

Rønbeck skriver at *"Det skal svært mye til for at retten skal bestemme at det ikke skal være kontakt mellom barnet og den av foreldrene det ikke bor fast hos."* Ved narsissistisk dynamikk har empiri vist at barn som havner hos slike nettopp blir fratatt kontakten med den andre forelder. Allikevel griper ikke verken sakkyndige eller domstol inn for å hjelpe barnet, tross barnelovens klare fokus på "barnets beste". I fokuset på krenkelse burde modellen i større grad vektlegge den krenkelse barnet blir utsatt for. Alt for stort fokus er på de voksne i konflikt og underlig nok klarer forstyrrede voksne å få en helte lignende offerrolle som gjør at fagfolk refleksivt begynner beskytte den forstyrrede fremfor barnet. Det er til forveksling lik et gjøkerede.

Årsak

Årsaken til at modellen svikter i de komplekse saker, ligger i dens fokus på å unngå å **krenke** partene kombinert med et overordnet mål om konfliktreduksjon gjennom utstrakt fokus på **empati**! Derav navnet "Konflikt og forsoning". Gode målsettinger for foreldre i mental balanse, men fullstendig ødeleggende i konflikter med komplisert psykologisk problematikk som narsissistisk problematikk. Modellen kjennetegnes av :

- Fokus på løsning synes gå foran fokus på å beskrive sakens realiteter. Man unnlater en aktuarisk (statistisk) beskrivende metode til fordel for en terapeutisk (subjektiv) metode.
- Fokuset på fremtid går på bekostning av kunnskap om fortid. Skadelig adferd fra en av foreldrene vektlegges mindre, på bekostning av en antagelse om konfliktreduksjon.
- Betydningen av partenes negative adferd i konflikten blir redusert på bekostning av behovet for ikke å krenke noen.
- Avtale blir viktigere enn om avtale kan følges opp, uten noen konsekvens om avtaler brytes.
- Modellen er så fokusert på konflikten mellom foreldrene at barnet den er satt til å hjelpe komme i skyggen av modellen. Det fremstår som viktigere å holde konflikten nede enn å se hva som er barnets beste.
- Modellen tar ikke høyde for at noen konflikter ikke kan løses og vil derfor i utprøving forlenge en eksisterende konflikt.
- Mens domstolene skal vurdere hva som er barnets beste, vurderer denne modellen hvordan de voksne skal forholde seg til hverandre. Modellen fokuserer i liten grad på barnets reelle situasjon gjennom de terapeutiske teknikker den bygger på, fordi disse er ensidig fokusert mot de voksnes rolle.
- Mens modellen fokuserer på konflikten, så er det ikke konflikten i seg selv som er ødeleggende, men [måten den blir håndtert!](#) Det som skiller de som finner løsninger er måten de **håndterer** konflikten. Dette er viktig fordi det er partene som skal treffe en avgjørelse i mekling, og ikke mekleren.
- Modellen håndterer det som skjer mellom foreldrene, den håndterer ikke foreldrenes underliggende, avvikende karakter, personlighetsforstyrrelser.
- Modellen synes ha en **negativ konfliktholdning**. Man søker unngå konflikt ved å redusere betydningen av fortiden (konfliktens grunnlag), vektlegge unngåelse av krenkende informasjon (uansett relevans) samt fokusere mer på løsning enn varighet. Man flytter i realiteten terapien inn i domstolen, uten å evaluere dens grunnlag og virkning.
- Modellen inneholder ingen krav til den sakkyndiges egnethet eller teoretiske ståsted. Den har ingen kvalitetsikring.
- Modellens utgangspunkt er en forhandlingsløsning der de skarpeste argumenter er tatt bort (krenkende). Slik sett passer den inn i en terapeutisk setting. Ikke alle har noe å forhandle om og kan oppleve å bli presset inn i avtaler som gjør vondt verre, man blir et gissel for modellens formål.

- Den terapeutiske tenkningen bringer inn begreper som [behov, ansvar og preferanser](#), og "behandlingsmåter" mens det juridiske språk handler om rettigheter og rettferdighet. Det utgjør radikalt ulike innfallsvinkler. Spørsmålet er om den mer feminine tilnærming terapeuter står for, favoriserer kvinner over menn?
- Fokuset på å bevare partenes "verdighet" går foran barnets beste. Ikke alle konflikter kan gi et vinn-vinn resultat. Noen ganger har barnet behov for å vinne over foreldrenes behov for å unngå krenkelse.
- Modellen tar lite høyde for [forskning](#) som viser at mekling har begrenset verdi så lenge interaksjonen mellom partene er negativ, slik den er i de mest komplekse saker. Modellen synes da også kun fungere i lavkonflikt saker. Dermed blir spørsmålet om man egentlig trenger en psykolog som sakkyndig.
- [Forskning](#) beskriver sjansene for å lykkes med mekling, som mindre, jo høyere konfliktnivået er. Modellen tar ikke høyde for dette. Tvert imot legger den til grunn at man da avslutter modellen og går til doms. Så mye for den hjelpen. Dette til tross for at det er i slike saker gevinsten er størst fordi risikoen for barna er høyest.
- Modellen stiller ingen krav til forståelse av den enkelte konflikt dynamikk. Hva som holder konflikten ved like, og hva som gjør at alle fremskritt blir sabotert, kan være den ene forelders underliggende psykopatologi. Kunnskap om dette er "krenkende" og blokkeres. Modellen mener dette ikke bidrar til "forsoning", uten å vurdere om alle konflikter kan forsones.
- En stor svakhet ved modellen er at den i svært liten grad involverer barnet og dets adferd. I saker der konflikten er meget høy legger ikke modellen til rette for barnets situasjon i det hele tatt.

Ca 80% av foreldre blir enige utenfor domstolene. I de mest komplekse saker avsluttes "Konflikt og forsonings modellen" og man går til ordinær domsavsigelse. Paradokset med hele modellen er at de foreldre som har minst bruk for psykologisk assistanse får det, mens i de tilfeller der man virkelig har behov for kunnskap om avanserte psykiatri, der overlates saken til dommeren! Dette er ansvarsfraskrivelse fra psykologene.

En får en fornemmelse av at modellen er viktigere som et nytt satsingsområde for psykologer, enn at den er et effektivt middel for å hjelpe barn i de mest konfliktfylte saker. Den oppfyller psykologforeningens ønske om innpass på flere områder i samfunnet, men synes ikke i like stor grad bidra med økt kompetanse. Det foreligger heller ingen vitenskapelig vurdering på modellens reliabiliteten, gitt at en rekke ulike sakkyndige med ulik bakgrunn og teoretisk ståsted benyttes ved domstolene. Ei heller foreligger det noen undersøkelser av modellens validitet. Gir den reell løsning for barnet? Mye tyder på at i de mest konfliktfylte saker der man virkelig har behov for kunnskap, der svikter de sakkyndige.

Grunnlaget for [dialogisk kommunikasjon](#) er at en kan lytte og høre, at en anstrenger seg for å skjønne den andre og respekterer den andres subjektivitet selv om en er rasende uenig i innholdet. Foreldre med lave terskler for krenkelser har ikke "råd" til mentalisering av andre da det vil sprengne rammene for deres psykologiske energi. Egne emosjonelle kostnader blir for store om de skal erkjenne at andre kan være bedre egnet som omsorgspersoner enn dem selv.

I en rekke konkrete saker som omhandler meget komplekse psykologiske mekanismer har det vist seg at den sakkyndige psykolog ikke har forstått eller har hatt kunnskap om den dynamikk som kommer til syne. Alvorlig er det imidlertid når de tilbys informasjon som avslører narsissisten, men nekter å ta imot denne slik det skjedde ved en sakkyndig for lagmannsretten i 2003. Han skrev i sin rapport at han var tilbudt den ene parts syn på saken, men at han ikke ville se dette! I dag er barna i saken ødelagt!

Mange sakkyndige blir som [psykolog Nordhelle](#) beskriver, manipulert! Hennes beskrivelser av hvordan sakkyndige psykologer ofte blir manipulert er godt dokumentert gjennom en rekke saker. Slik en parasitt tar over sin vert, slik evner narsissister "ta over" en sakkyndig som ikke er bevandret i denne typen manipulativ dynamikk. Nordhelle skriver meget treffende :

"Min påstand er at sakkyndige i barnefordelingsaker ofte ikke mestrer å avsløre avanserte manipulatorer. Entydige konklusjoner baserer seg på ensidig stillingtagen, noe som kan bli skjebnesvangert for barn som havner hos feil omsorgsperson".

Kjennetegnet på vitenskapelig metode er åpenhet for andre løsninger, mens kjennetegnet på manipulerte sakkyndige er uvilje mot andre løsninger.

Den sakkyndiges bistand forutsetter en forståelse av dynamikken i en sak. Når man så vet fra en rekke saker at sakkyndige sjelden avslører avansert manipulasjon, står den sakkyndige i fare for å misforstå konfliktens dynamikk. Nordhelle karakteriserer slik svikt fra sakkyndige som **systemsvikt!**

Det er viktig å huske på at sakkyndige har et **selvstendig ansvar** for å begrense seg til vurderinger og konklusjoner knyttet til egen kompetanse. Ofte ser en at manipulatorene blåser andres mindre svakheter helt ut av proporsjoner og får den andre til å forsvare seg mot urettmessige anklager på en slik måte at denne fremstår mer aggressivt enn det svakheten skulle tilsi.

Ofte konstrueres svakheter og adferd som er en direkte projeksjon av manipulatoren *egen* adferd. Slikt er vanskelig å forsvare seg imot, fordi man ved å påstå at det er manipulatorene som er slik, kan misforstås til at man projiserer egne trekk selv. "Manipulatorene har jo sagt du er slik...og nå påstår du manipulatorene er slik selv?" Man fanges i narsissistens garn. Uansett hva man gjør ender man i en no-winn situasjon. Slik dynamikk kan best avsløres om man krever dokumentasjon for de fremsatte påstander. Det er når man går under overflaten på slik argumentasjon at den sprekker.

Sakkyndige har plikt til å **etterprøve** de historier de får servert, dersom disse danner grunnlag for konklusjoner og hypoteser. Er påstandene valide? Modellen åpner i liten grad for dette. Etterprøvbarehet er da også en av vitenskapens grunnpilarer og en garantist for holdbar vitenskapelig metodikk. manglende etterprøving av påstander reduserer muligheten for å avsløre manipulasjon. Manipulasjonsofferets frustrasjon over halvsannheter og usanne og uriktige påstander kan lett oppfattes som den aggresjon manipulatoren hevder denne preges av. Etterprøving og dybdesjekk av påstander sviktes det grovt mot blant mange sakkyndige. Denne modellen synes ikke ville vektlegge en slik kontroll av påstander fra fortiden, den mener man må se fremover!

[Halvsannheter](#) er svært vanskelig å beskytte seg mot. Påstander der det finnes et snev av sannhet, men der et forsøk på å motbevise ofte ender i mistenksomhet. Sakkyndige kan ende opp med å anta at siden noe av dette var sant så er resten sant. Vår hjerne er konstruert slik at den konstruerer resten av et ufulstendig bilde.

Halvsannheter utnytter menneskets behov for forståelse av en helhet. Vi ledes inn på en tankegang i en spesiell retning og så fyller vi inn resten selv. Men resten behøver ikke være slik virkeligheten faktisk er, bare slik manipulatoren vil vi skal tro den er. Kombinert med projeksjon kan manipulatoren egentlig beskrive sider av seg selv, men klandre den andre for dette.

Mange rapporter bærer preg av å være hypotesebekreftende utredninger, ved at sakkyndige tidlig i prosessen danner seg en hypotese og deretter leter etter data som støtter konklusjonen og undergraver eller utelater data som motsier konklusjonen. Dette er faglig svindel. Mange sakkyndige rapporter mangler drøfting av ulike hypoteser. Komparanter rundt slike manipulatorer er selv manipulert og vil ofte ikke være troverdige som støtte for hypoteser. Konkrete saker har vist at både lærere og barnevern lar seg manipulere. Faren med konflikt og forsonings modellen er nettopp at offeret for manipulatoren presses inn i avtaler som ikke er til barnets beste.

Å oppleve sakkyndige som ikke gjennomskuer manipulatoren er en tilleggsbelastning for både den andre forelderen og for barnet. Modellen tar ikke høyde for slik adferd. Modellen tar heller ikke høyde for at barnet kan være manipulert. Faktisk involverer ikke modellen barnet i det hele tatt! I narsissistisk dynamikk blir ofte barnet manipulert slik at det oppstår en kunstig positivt samspill mellom manipulatoren og barnet. Slike barn er ikke seg selv. Heller ikke det, tar modellen høyde for. Derfor er det viktig for manipulatoren å holde barnet borte fra den andre forelderen fordi over tid reduseres manipulatorens kunstige grep på barnet om det ikke stadig er i kontakt med barnet. Modellen åpner ikke for at barnet kan være manipulert.

Narsissistisk dynamikk er typisk for denne typen saker. Det handler om mennesker med **ekstremt lave terskler for krenkelsers** kombinert med et dårlig selvbilde, som i et desperat forsøk på å opprettholde en falskt grandios fasade har en adferd som ødelegger både barn og partner. Deres behov for å tilfredsstille egne

udekte emosjonelle behov styrer deres adferd. Dette behovet er som en parasitt som har tatt kontroll over personen, deres handlinger kan være like irrasjonelle som logikken som styrer dem. En slik adferd blir først synlig for andre når de kommer under press. Slike fremviser en adferd svært skadelig for et barn å vokse opp under. Når domstoler ikke reagerer på dette er det et tegn på deres manglende kunnskap om barnets utviklingsmessige behov.

Disse ekstremt kompliserte saker, som hører hjemme i psykiatrien, er det en dommer blir satt til å foreta en *juridisk* bedømmelse av når den terapeutiske modellen svikter fullstendig! Det går som oftest galt. Gjennomgående har mange sakkyndige psykologer alt for liten kunnskap om denne typen dynamikk, dommere enda mindre. Enkelte som Thuen, Kvello, Nordhelle og Turid Suzanne Berg-Nielsen, viser i sine faglige arbeider at de har kunnskap om denne problematikk. I barnevernet synes den ikke eksistere og selv om de gjøres oppmerksom på problematikken blir de mer irritert enn å ta opplysningene på alvor.

Dette er mennesker som når de observeres fremstår som svært velfungerende, men som på tomannshånd preges av til dels alvorlige nevrotisk adferd. Diagnostisk har de en fot både i symptomlidelser (depresjon, angst, fobier, somatiske forstyrrelser) og i personlighetsforstyrrelser (særlig cluster B). Denne adferd er så kompleks at selv psykiatrien mangler metoder for å håndtere den. Det er i realiteten ingen kur.

Utad er ofte symptomlidelser det man ser, (angst og depresjon) mens den underliggende personlighetsforstyrrelse ikke er så lett å registrere. Ovenfor omgivelsene klarer slike holde de verste symptomer i sjakk, men ovenfor barnet og partner kommer dette meget godt til syne. Partner og barn som beskriver dette for omgivelsene blir sjelden trodd, fordi utad for omgivelsene opptrer slike personer som dyden selv! Slik informasjon er heller ikke så interessant i modellen fordi den inneholder krenkende opplysninger om den ene part.

Dette er mennesker som

- under hovedforhandling kan inngå avtale om samvær, men som dagen etter bryter avtalen.
- er bekymret for vold mot barn, men som selv utsetter barn for vold.
- kritiserer andre for å utsette barn for emosjonelle trusler, men som selv truer barnet med å begå selvmord.
- i en hovedforhandling mener at barnet har behov for kontakt med sin far, men som i hverdagen hindrer barnet samvær, ferier, telefonkontakt og skriftlig kontakt.
- gjør alt for å hindre et barn kontakt med den andre forelder, og når den andre forelder trekker seg vekk fra både barnet og konflikten, kritiserer den forelder for ikke bry seg om barnet!
- der logikken svikter fullstendig og der egne udekte emosjonelle behov styrer deres daglige adferd.

- kan være trygdet som følge av angst og depressive lidelser, som ikke evner verken jobb eller skole, men som i en rettssak om barnefordeling beskriver seg som mer velfungerende enn de fleste.
- når de beskriver andre fremstår ekstremt moralistiske, mens når det gjelder dem selv er hevet over enhver lov.
- lærer barnet opp i en sykkelig avhengighet av seg selv i den hensikt å bevare barnet som narsissistisk supply.
- utøver en betinget kjærlighet, der barnets verdi er relatert til den voksnes nytteverdi.
- ikke klarer skille egne behov fra barnets behov.
- det ikke er mulig å samarbeide med.
- mangler empati og evne til å mentalisere med barnet, men som på spørsmål har mer empati enn de fleste.
- snur virkeligheten fullstendig på hodet gjennom bruk av psykologiske forsvarsmekanismer som projeksjon, splitting, benekting og projektiv identifikasjon.
- med minimal selvinnsikt, men som fremstår med ekstrem innsikt i andre.
- som innad sliter med eget selvbylde, mens som utad ikke har noen sperrer for å fremme udokumentert kritikk mot andre.
- fremviser betydelig grad av feilpersepsjon og feilattribusjon.
- preges av mistillit og med en høy psykologisk forsvarsberedskap.
- ikke har noe perspektiv på hvilke skadelidende konsekvenser de påfører barna, fordi barnets emosjoner likestilles med deres egne. Er forelderen fornøyd legger de til grunn at barnet er det.
- ikke anerkjenner den andre forelder som ansvarlig aktør, fordi det betyr at de likestiller seg med den de har demonisert.
- beskriver den andre ut fra fantasier og ubegrunnet frykt mer begrunnet i egne traumer enn den andre forelders faktiske adferd.

ET svært komplisert trekk ved slike er kombinasjonen av å hindre barnet kontakt med den andre forelder for å øke konflikten, samtidig som de kritiserer den samme forelder om denne trekker seg vekk fra konflikten! En får inntrykk av at negativ kontakt er bedre enn ingen kontakt. Psykolog [Tor-Johan Ekeland](#) beskriver noe av den samme dynamikken :

”..konflikten kan paradoksalt bli en måte å holde på den andre på, selv om det på overflaten ser ut til at en gjør alt for å bli kvitt hverandre. Å løse konflikten blir farlig fordi det samtidig (opp)løser konflikten.”

I en konkret sak hadde mor i årevis søkt hindre barnet kontakt med far, men da far trakk seg helt ut av både konflikt og samvær, kom det etter få måneder brev fra mor der han ble gjort oppmerksom på at han fremdeles var barnets far og at barnet (les: mor) nå plutselig ønsket slikt samvær!

Det slike foreldre beskriver som barnets uttrykk er ofte deres egne uttrykk fordi de ikke evner skille egne tanker og emosjoner fra barnets.

I domstolene synes denne kunnskap fullstendig fraværende, der tillegges ofte face value sannhet. Når de i så stor grad støtter seg på sakkyndige uten denne kunnskap, som det empiri viser, betyr det at i de mest kompliserte saker, som går over mange år, blir det barnet som blir skadelidende. I denne typen saker bidrar systemet i realiteten til å ødelegge barn som følge av at man slavisk binder seg til en modell, som nok fungerer for friske foreldre, men som i møte med narsissistisk dynamikk svikter fullstendig.

Domstolenes ansvar for å belyse en sak best mulig blir ikke ivaretatt, fordi den typen informasjon som skal til for å avsløre narsissistiske foreldre gjennom denne modellen blir utelatt og oversett. Den strider i realiteten mot modellens grunntanke om ikke å stigmatisere og krenke foreldrene. For ordens skyld, narsissister kommer i begge kjønn.

I siste nummer av [Tidskriftet for Norsk Psykologforening](#) (s.720-729, 2010) argumenterer Rønbeck ytterligere for nødvendigheten av å begrense partenes mulighet for å krenke hverandre, slik at de kan bevare sin "verdighet". I realiteten søker man begrense partenes mulighet til å legge frem sin sak slik de selv opplever den. Alt innenfor rammen av "konflikt og forsoning" og saksforberedende møter. Denne holdningen er et typisk utslag av den [terapeutiske tenkning](#) som preger mange sakkyndige psykologer, men som i møte med narsissistisk dynamikk, gjør vondt verre for barn.

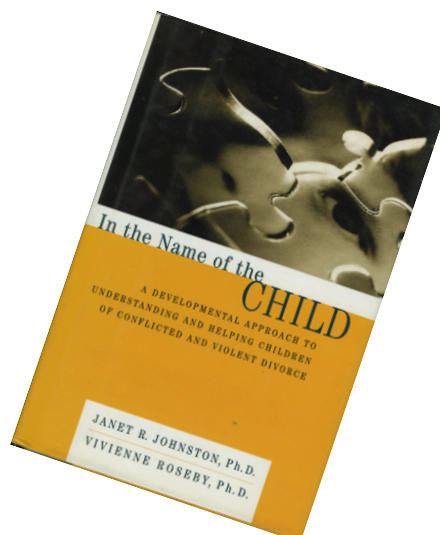
Det kan være grunn til å spørre om denne presisering fra Rønbeck er et uttrykk for at modellen ikke fungerer når faktiske negative beskrivelser av en forelder legges frem.

I domstolsadministrasjonens rapportserie 1/2006 skriver Rønbeck :

*"Oftest er det imidlertid slik at konflikter som ikke lar seg løse gjennom forhandlingsmøtene, springer ut av **personlighetsmessige** forhold ved en eller begge foreldrene. Det er bare ca. 10% av foreldre som skiller lag som finner å måtte søke rettens bistand for å løse sine konflikter om felles barns fremtidige omsorg. Disse foreldrene er som gruppe både her i landet og internasjonalt, beskrevet å ha et høyere konfliktnivå seg imellom, og en **høyere grad av belastningsfaktorer** enn det som preger de foreldre som på egen hånd og/eller ved hjelp av det ordinære meglings- eller behandlingsapparatets bistand, finner frem til måter å håndtere sitt forhold til barna på etter et samlivsbrudd (Tjersland, 1992).*

I denne 10%-gruppen vil det nødvendigvis måtte være slik at noen ikke er i stand til å legge konflikter og stridigheter til side. Internasjonal

forskningslitteratur rapporterer at det er i forhold til foreldre med **karakterforankrede problemer** og foreldrepar hvor den ene eller begge handlingsrom er sterkt begrenset av utenforliggende hensyn, det er vanskeligst å forhandle frem omforente løsninger (Johnston & Roseby, 1997). Vi har i vårt prosjekt gjort de samme erfaringene. Eksempel på utenforliggende hensyn kan være at en mor eller far må svare for seg overfor egne foreldre som stiller seg svært kritisk til sin sønns eller datters motpart.”

Boken Rønbeck viser til inneholder utfyllende beskrivelser av nettopp narsissistisk sårede mennesker og hvordan uløste traumer påvirker deres adferd. Boken kan anbefales for de som søker informasjon om foreldre som bruker barna for sitt eget beste, betingede kjærlighet. Det er påfallende at Rønbeck selv synes kjent med bokens innhold, uten å evne se at dens beskrivelser egentlig svekker modellens validitet i komplekse saker.

Vi ser det samme i Danmark:

Forældreansvarslovens veiledning om samvær pkt. 14:

*»En bopælsforælders hindring af barnets kontakt med samværsforælderen kan dog i visse tilfælde have et sådant omfang og kan påvirke barnet på en sådan måde, at der er frygt for barnets trivsel.
Hvis forældrenes konflikt påvirker barnet for meget, og den børnesagkyndige undersøgelse bekræfter dette, taler dette for en afgørelse om afslag på eller ophævelse af samværet.
Skyldsspørgsmålet har ikke betydning for vurderingen, og ofte vil det også være vanskeligt under sagsbehandlingen – endsige umuligt – at fastslå, hvem af forældrene, der bærer hovedansvaret for konflikten.
Det afgørende for vurderingen er således, hvordan konflikten påvirker barnet og ikke, hvem denne skyldes.«*

Til tross for at dette er kunnskap man har vært kjent med lenge før denne modellen ble påtenkt, har modellen ingen andre retningslinjer enn at *"Da går man rett til hovedforhandling og dom"*! Problemet er dessverre slik en rekke saker viser at dommere videre bringer modellens tenkning når man går til dom. De synes fortsette vektlegge modellens grunnprinsipp om at barnets beste er om man unnlater fremme eller vektlegge krenkende opplysninger om den enkelte forelder!

I en konkret sak fra mai 2010, ble det dokumentert at mor hadde lagt hindringer i vegen for sommerferier og samvær for barnet de siste 10 år, men i dommen ble ikke dette nevnt med ett eneste ord og hun fikk fortsette å ha omsorgen. I dommen ble det klart lagt til grunn at barnet skulle ha 4 uker sommerferie med sin far. Barnet fikk ingen sommerferie med sin far sommeren 2010! Eksempler som dette viser at dersom man ikke vurderer fortid, så ødelegger man fremtid.

Det er all grunn til å anta at dommere og sakkyndiges manglende kunnskap og forståelse av dynamikken i slike kompliserte saker bidrar vesentlig til å øke konflikten i slike saker. Adferd som er klart skadelig for barnet og som klart bidrar til å øke konflikten rundt barnet blir bevisst oversett fordi man ut i fra modellens grunntanke søker unngå "krenke" den ene forelder! I troen på at man reduserer konflikten, bidrar man i realiteten til å øke konflikten for barnet.

Dynamikken i slike saker er ekstremt komplisert. Narsissistisk sårede foreldres adferd grunner i deres egen oppvekst og de mangler de den gang ble utsatt for. Når modellen så fokuserer på "fremtiden" samt utelater "krenkende" beskrivelser, er dette kun til nytte for at narsissisten skal kunne skjule sin avvikende og skadelige adferd.

I denne typen saker er det min oppfatning at man heller bør fokusere på barnets behov, enn psykisk syke voksnes behov. Modellen svikter barna i denne typen alvorlig problematikk. Faglitteraturen beskriver at det å vokse opp med en deprimert forelder kan oppleves som et traume i seg selv Whitfield (2003,s.30). Dette tar ikke modellen hensyn til. Dermed vektlegger modellen mer voksnes behov enn barnets behov.

En kan noen ganger få inntrykk av at dommere er lei av slike saker, slik tingrettsdommer Ove Kjell Hole i 2002 uttrykte *"Jeg er så lei av slike saker, kan ikke far bare undertegne på at mor beholder omsorgen så slipper vi denne saken"*!

I realiteten gjør sakkyndige psykologer det samme som når de får en narsissistisk pasient, de gir opp, for de vet at slike personligheter går det ikke an å forandre på. I aftenposten 26.11.2008 beskriver riksrevisor Kosmo en total systemsvikt i psykiatrien. Den del av helsevesenet som burde hatt kunnskap om personlighetsforstyrrelser. Han beskriver hvordan de som burde hatt en diagnose ikke får det og dermed ikke får den hjelp de har krav på! De er låst i sin rigide adferd. Allikevel fortsetter denne modellens måte å tenke på når en dommer tar over.

Man søker redusere partenes mulighet til å fremme negative virkelighetsbeskrivelser og adferd som kan være svært negativ for den ene part i den tro at man reduserer konflikten. Problemet er at dette er adferd skadelig for barnet! Ingen tenker på barnet som må leve med en slik adferd. En voldsmann og psykopat kan i realiteten vinne frem med sitt vinnende vesen, fordi retten ikke ser de alvorlige negative beskrivelser den andre forelder dokumenterer. Isteden blir domstolene kritiske til mor, fordi de selv ikke ser de trekk mor beskriver ved far og dessuten *"må det oppleves krenkende for far å bli beskrevet med så negative karakteristikk"*! Gjennom en slik tenkning beskytter man i realiteten alvorlig forstyrrede foreldre på bekostning av barnet!

Så typisk for narsissistisk problematikk er det ikke adferden slike viser i hovedforhandling som barnet og den andre forelder utsettes for. Dommere synes tro det de ser og det de ikke liker vil de ikke høre, konfliktnivået kan bli hevet må vite! Realiteten viser i en rekke saker at domstoler og sakkyndige kaster offeret til psykopaten, i mangel av kunnskap på disse emosjonell predatorer. Christoffersaken er typisk, der bidro fagfolk til å holde far på avstand så mor og stefar kunne drepe barnet.

Barn i slike saker har en lei tendens til å havne hos den sykeste og ikke hos den mest velfungerende omsorgsperson. Barn som trues med narsissistens selvmord, sier det narsissisten vil de skal si. Slike trusler ser verken sakkyndige eller dommere. Narsissister er ikke idioter, det er ikke noe galt med deres intelligens, det er deres emosjonelle sider og relasjoner til andre som svikter. For en narsissist er det viktig å vinne, ikke for barnets skyld, men for eget egos skyld. Deres adferd i retten er like "fantastisk" som det den var da de lokket til seg en partner. De fremstiller seg som dyden selv eller som et offer for andre, i møte med omgivelsene. De får medlidenhet eller blir sett opp til eller får sympati. Partneren og barnet opplever imidlertid en helt annen ødeleggende personlighet under 4 øyne.

Det store flertall av foreldre som skiller seg klarer selv eller ved bistand av mekling å komme til enighet om hvor barna skal bo og samvær med den andre forelder. Dette er foreldre som i hovedsak er i emosjonell balanse uten belastende psykiske problemer eller uløste barndomskonflikter fra egne foreldre. De klarer å sette barnets behov foran sitt eget og kommer til enighet. De preges av akseptable evner til å kommunisere med hverandre og evne til innlevelse i den andres situasjon (empati). En betydelig forskjell fra mennesker med ekstremt lave terskler for krenkelser, som unngår kommunikasjon i frykt for å måtte inngå kompromisser (krenkelse). Problemet sakkyndige og dommere møter er at deres oppfattelse av hva som er en krenkelse ikke er det samme som hva en narsissist opplever som en krenkelse.

Ca 15% havner i domstolene og benytter modellen "Konflikt og forsoning". I følge Rønbeck (2008) finner ca. 80% av disse "omforente løsninger". Også dette er foreldre som i hovedsak ikke er belastet med alvorlig psykisk problematikk. For denne gruppen har denne domsmodellen tilsynelatende vært en suksess.

En mindre gruppe av disse saker blir uløselige gjengangere i domstolen. De kjennetegnes av et til dels høyt konfliktnivå der konflikten er uløselig og vedvarer over mange år. Enkelte saker har pågått i mer enn 10 år gjennom 7-8 rettssaker. Det som kjennetegner denne høykonfliktgruppen er at minst en av partene ofte har meget lave terskler for krenkelse, de evner i liten grad mentalisere med barnet eller den andre forelder og er preget av psykisk problematikk av [narsissistisk karakter](#).

Dette er foreldre som ikke har noe å forhandle om fordi deres avhengighet av barnet som middel for narsissistisk supply overskygger hele deres realitetsforståelse. Deres oppfattelse av eget Selv er så viklet inn i barnet, at barnet for dem oppleves som en del av dem selv. Ofte er den synlige problematikk av [depressiv karakter](#). Depressiv problematikk er nært knyttet til narsissistisk problematikk. Dette er foreldre som preges av egne barndomstraumer og som i liten grad evner se at barnet er et selvstendig individ. I stedet ser de på barnet som en del av seg selv og ender opp med å demonisere partner, fordi partner ofte tillegges den samme rolle som deres egne krenkende foreldre hadde i deres egen barndom. Bare det at partner mener han er bedre egnet enn narsissisten, er en krenkelse. Bare det å stille spørsmål ved narsissistens omsorgsevne er en krenkelse. De klarer ikke skille egen persepsjon fra barnets adferd. I tillegg oppfattes ekspartner som en demon som prøver frata dem deres narsissistiske supply etter at samme partner har forlatt forholdet, en krenkelse i seg selv. Ingen forlater vel en narsissist, så fantastisk som denne oppfatter seg selv!

Slikt gjør man ikke ustraffet mot en narsissist uten å få føle det narsissistiske raseri som følger. Dette er ikke et raseri som går over etter et par år, dette er et permanent raseri som knyttes mot frykten for å bli forlatt, frykten for krenkelse, frykten for å innse at deres grandiose selvoppfatning er det luftslottet den egentlig er. Det handler om oppreisning, det handler om hevn og misunnelse.

En mor med et barn kan således ende opp med å se barnets far som et uttrykk for sin egen misbrukende far og i en tro på at hun beskytter sitt eget barn mot de samme traumer hun selv vokste opp med, legger hun hindringer i veien for at barnet får kontakt med sin far. I virkeligheten utsetter hun barnet for de samme krenkelser hun selv ble utsatt for. Slike foreldre synes projisere sin egen overgripende fars traumatiske behandling av dem selv, over på barnets far. De tror virkelig at de beskytter barnet fra dets demoniserte far, men ser ikke at de forvrenger virkeligheten. I virkeligheten ødelegger de barnets mulighet til å utvikle et eget Selv, fordi barnet læres opp til et negativt syn både på seg selv og sin egen far samtidig som det læres opp i en avhengighet av mor.

Dette i kombinasjon med at slike foreldre har et kunstig grandioست syn på egen omsorgsevne, gjør at de bruker alle metoder for å beholde barnet. Anklager om seksuelle overgrep, vold og mishandling er ikke uvanlige. Påstander om at far skal kidnappe barnet til utlandet, la det være igjen der og selv komme tilbake er godt dokumentert. Sabotering av lengre ferier er en klassiker. Ikke fordi barnet tar skade, men fordi den narsissistiske forelders savn etter sitt narsissistiske supply gjør det

vanskelig å være lenge borte fra barnet. En slik adferd er ikke for barnets beste, men for narsissistens beste. Det er et uttrykk for narsissistens avhengighet, en klebrig adferd.

Moe et al. (2010,s.370) beskriver nettopp denne dynamikk:

"En slik person kan også bli provosert hvis deres barn er mer henvendt mot en annen enn mot dem selv. De har et intenst behov for å bli bekreftet og kan ha en forventning om at barnet skal fylle det tomrommet, gi dem glede og en følelse av verdi."

Dette handler om misunnelse, de misunner barnet dets kontakt mot den andre forelder, en kontakt de gjør alt for å ødelegge. Det er nettopp en slike dynamikk som ligger bak i en del barnefordelingssaker der man opplever at et barn hindres kontakt med den andre forelder. Særlig blir dette synlig når samværet strekker seg over flere dager eller uker (sommerferier). Barnevern, mange sakkyndige og domstolene mangler kunnskap om denne form for avansert dynamikk. De ser en mor som virker tilforlåtelig i observasjonssammenheng, og tror det slike mødre påstår om barnets fungering hos det selv. Det kompliserer bildet ytterligere at slike barn er lært opp i en avhengighet av slike mødre, og dermed kan "bekrefte" at de har det like "fantastisk" som det slike narsissistisk sårede mødre påstår!

En slik narsissistisk dynamikk tar ikke "Konflikt og forsoning" modellen høyde for. I denne modellen er det psykologens terapeutiske tenkning som styrer fremgangsmåten. Til tross for at den sakkyndiges jobb er å beskrive sakens faktum, slik en politietterforsker ville gjort i sin etterforskning, fører denne modellen den sakkyndige inn i en terapeutisk setting. Det viktigste blir ikke objektiv beskrivelse av sakens faktum, men et forsøk på å redusere konflikten (terapi). Modellen søker balansere mellom begge foreldre, uansett den enkelte forelders mentale tilstand. Dessverre er det umulig å balansere (kompromisse) med en narsissistisk skadet person. Personlighetsforstyrrede har en egen logikk, de er rigide og evner ikke akkomodere.

Modellens svikt blir tydelig i saker der den ene forelder har alvorlige psykiske problemer som depressive, narsissistiske og /eller psykopatiske trekk. Trekk som er usynlige for en sakkyndig ved dennes korte observasjoner. I slike saker bidrar modellen kun til å tvinge den normale forelder og barnet inn i et samspill med narsissisten. Modellen bidrar i slike saker kun til å ødelegge både barnet og den normale forelder. Konkrete saker har vist at det spiller ikke noen rolle hvor mange ganger den normale går til sak for å hjelpe barnet, hvor mange sakkyndige som vurderer en sak eller hvor mange ganger man ber barnevernet om hjelp til barnet.

Domstoler og fagekspertise har generelt, verken forståelse for denne typen dynamikk eller kunnskap om narsissistisk problematikk. Ofte ender man opp med at både barnevern og en del sakkyndige synes synd på narsissisten og får sympati for denne. I slike saker tar barn alvorlig skade. Det er en form for adferd man ikke

kommer i kontakt med i en terapeutisk setting. Narsissister ser ikke på seg selv som syke, tvert imot fremstiller de seg som mer velfungerende enn resten av oss! Ikke rart sakkyndige lar seg manipulere. Tidligere leder i psykologforeningens fagetiske råd, Nina Dalen, sa det slik i BT :

“... det er en lite konstruktiv tilnæringsmåte å stemple den ene som syk. Det bidrar heller til å låse konflikten ytterligere.”

Man er med andre ord mer bekymret for konflikten løsning enn for barnets beste. Denne typen konflikter kan ikke løses.

Når man så vet at mange sakkyndige ikke har kunnskap om narsissistisk dynamikk og i tillegg er tilbakeholdne med å bruke begrepet grunnet dets stigmatiserende karakter (passer ikke inn i terapeutisk tenkning eller konfliktdependende tiltak) er det ikke vanskelig å forstå hvorfor det ofte er den narsissistiske forelder som får omsorgen. Modellen *"Konflikt og forsoning"* fører til mer konflikt og mindre forsoning i slike saker.

For foreldre i mental balanse synes denne modellen, i følge Rønbeck, å fungerer etter hensikten. Rønbecks vektlegging av å redusere krenkelsen av partene vil antagelig fungere på dette nivået av konflikt fordi man har med foreldre som tenker rasjonelt, som evner kommunisere og som oftest setter barnet foran egne behov. Slike foreldre har ikke narsissistiske sår som hindrer samarbeid.

Den krenkelse mennesker i mental balanse måtte føle kan bearbeides, fordi deres kognisjon som oftest er rasjonell og ikke preget av egne uløste barndomstraumer. I tillegg er nivået på den krenkelse de opplever av en slik art at den ikke styrer hele deres adferd. Den er mer et uttrykk for en sunn selvhevdelse enn en narsissistisk (usunn) selvhevdelse. De forstår at de må snakke sammen for å komme til et kompromiss, de evner sette barnets beste foran egne behov og de bidrar i hovedsak til at barnet får kontakt med den forelder det ikke bor fast med. De ser ikke barnets kontakt med den andre forelder som en trussel mot deres egen eksistens. Det i seg selv bidrar til redusert konflikt. Evnen til å kommunisere rasjonelt bidrar til at barnet til tross for skilsmissten utvikler seg innenfor normative rammer.

Det er et tegn på narsissistisk problematikk i de saker der den ene forelder bevisst over lang tid saboterer barnets kontakt med den andre forelder. Skaden oppstår både i at barnets tilknytning til sin far skades, men også ved at deres utvikling av eget Selv skades. Identitet og autonomi forstyrres. Slike barn får en oppfatning av virkeligheten preget av den narsissistiske foreldres behov og ikke egne behov. Modellen tar ikke høyde for slik kunnskap.

Krenkelse handler om narsissistisk sårbarhet. For noen foreldre er det verken mulig å kommunisere, vise evne til mentalisering (empati og innlevelse), forholde seg rasjonelt til virkeligheten eller se barnet som et selvstendig individ. Virkelighetsoppfattelsen styres utelukkende av behovet for egne egosentriske drifter, den fremstår som en **vrangforestilling**. Rasjonell tenkning blir fraværende. Dette er foreldre med en narsissistisk forstyrrelse. I møte med disse emosjonelle

vampyrer kommer denne doms-modellen til kort. Faktisk har konkrete saker vist at bruken av denne modellen har skadet barn for livet ved at verken sakkyndige eller domstolene evner gjennomskue disse manipulative foreldre.

Preget av modellens fokus på nettopp å unngå å krenke den ene forelder, unnlater man gå inn i den problematikk som er skadelig for barnet. På den måten blir modellen en sovepute for sakkyndige og domstolen, men en tragedie for barnet som får ødelagt sitt liv hos den "perfekte forelder". Konkrete saker har vist at det nytter ikke å dokumentere narsissistens svikt mot barnet fordi modellen ikke åpner for å forholde seg til de sider av en narsissistisk forelder som kan skade den balanse modellen prøver skape mellom foreldre. Man prøver i realiteten balansere 2 størrelser som aldri kan bli like.

Terapeutisk tenkning

Hele tenkningen bak modellen bygger på en **terapeutisk tilnærming** som fungerer i en klinisk setting men ikke i en narsissistisk dynamikk. Hele modellen ble "*rettet inn mot å bedre foreldrenes mulighet for samarbeid*" som Rønbeck selv beskriver det. Den som har opplevd narsissistisk dynamikk vet godt at det ikke er mulig å samarbeide med slike personligheter. Er det en ting som ikke går er det nettopp å forandre en slik person negative og skadelige adferd ovenfor barnet.

Og han fortsetter "*Gjennom en spesielt tilrettelagt behandlingsform ønsker man å redusere mulighetene for at foreldrenes konflikter skal bli ytterligere tilspisset*". Igjen er språkbruken terapeutisk men ytterst lite egnet i den unormale setting narsissistisk dynamikk egentlig er. Det er ikke mulig å tenke verken logisk eller rasjonelt når man har med narsissister å gjøre. De snakker deg etter munnen mens adferden er stikk motsatt.

For denne modellen synes det viktigere å "*bygge opp under partenes selvfølelse*" enn å sette barnet i fokus. Alt synes fokusert på voksenkonflikten uten noen tanke på barnets situasjon. Igjen er tenkningen typisk terapeutisk. Ytterligere terapeutisk blir det når [Rønbeck \(s.5\) skriver](#) :

"I prosjektet "konflikt og forsoning" er prosessens mål i utgangspunktet ikke å fremføre argumenter for en dom i en bestemt retning. Hensikten er å utrede muligheter for samarbeid og løsninger som foreldrene kan bli enige om".

I en domstol er hele poenget at partene skal fremføre argumenter og beviser for og imot. Dommeren skal dømme ut i fra bevisene, ikke fra synsing og subjektive oppfatninger slik man ser i en terapeutisk setting. Et annet moment som ikke fungerer i praksis er hvordan man skal kunne samarbeide og bli enig med en narsissistisk person?

Modellens fokus på "Hva man har fått til og ikke det man har mislykkes med" taler ytterligere for en terapeutisk tenkning. Se fremover glem fortiden! Dette fungerer sikkert i en klinisk setting der individet skal finne seg selv. I en relasjon mellom et barn og to foreldre i konflikt kan man ikke overse fortiden og hva man ikke har fått til! Det er nettopp det man **ikke får til** som skader barnets utvikling. Skal den volden en far har utøvd på mor bli oversett på samarbeidets alter? Skal man se bort i fra overgrep og omsorgssvikt for å bli enige? Modellen tar elementer fra det terapeutiske rom ut i virkelighetens lys uten å reflektere over om disse metoder egner seg i en slik konflikt. Jeg har lyst å nevne en bok som snart kommer " *When the Past Is Always Present: Emotional Traumatization, Causes, and Cures*" av Ruden (2019). Forståelsen av traumatiske opplevelser krever nettopp fokus på fortiden. Når man så slik denne modellen legger til grunn over ser den ser man bort i fra hele grunnlaget for konflikten. Hvordan skal man løse en konflikt man nekter forholde seg til?

I en setting av friske mennesker er ikke konflikten så høy som når man er opp imot personlighetsforstyrrede mennesker. Modellen fokuserer så sterkt på å løse konflikten at den fullstendig overser at noen konflikter ikke kan løses. Det synes viktigere at man skal gi hverandre gode bekreftelser enn at man skal forholde seg til konfliktens reelle innhold. Igjen er det den terapeutiske tenkningen som styrer.

Faren er at man i søken etter gode beskrivelser av den andre ender opp med å bli presset inn i den samme ydmykelse modellen så inderlig søker unngå. Hvordan vil en voldsutsatt forelder føle det om den presses inn i et samarbeid med voldsutøver?

En narsissist evner ikke leve seg inn i andres situasjon. De har mer enn nok med sin egen. Deres motiver er så farget av frykten for nye krenkelsers at adferden blir rigid. Hvordan samarbeider man med en rigid personlighet? Rønbeck skriver at "*Prosessen er løsningsorientert og fremtidsrettet. Det brukes liten tid til utdyping av konflikttemaene.*"! Da blir det et paradoks at det er konflikten man skal løse eller redusere.

Rønbeck innfallsvinkel fremstår som mer teoretisk en praktisk gjennomførbar. I komplekse saker med avansert psykologi, fremstår modellen mer som et uttrykk for ønsker og forhåpninger enn som et velfundert fundament for barnets beste. Den er mer fokusert på å spå om fremtiden enn å forholde seg til fortiden faktiske hendelser.

Igjen er det den typiske terapeutiske tenkningen som kommer til syne. I en setting av en domstol, der hele grunnlaget er at dommeren skal vurdere partenes bevisføring, søker denne modellen å redusere betydningen av alle beviser (fortiden) og kun se "fremover". En slik utelatelse av vektlegging av fortidens hendelser kan være livsfarlig for en normal forelder. partnerdrap er ingen ukjent hendelse i Norge. I slike saker er det svært ofte nettopp snakk om narsissistisk krenkelse med narsissistisk raseri (drap) som resultat. Denne modellen tar overhodet ikke høyde for en slik dynamikk, dermed blir den livsfarlig når man har med narsissistisk dynamikk å gjøre.

Det burde vært obligatorisk å sjekke foreldre som gang på gang havner i rettssak om barnefordeling. Empiri forteller oss at disse har større belastningsproblemer enn andre, de har lavere terskler for krenkelser enn andre og de har lavere sperrer for å begå alvorlige overgrep når de opplever seg krenket. Hvorfor har ikke de ansvarlige for denne modellen vurdert dette?

Er det rart alvorlige saker blir gjengangere i domstolene? Normale foreldre blir behandlet som umyndiggjorte pasienter, som ikke vet sitt eget beste! Uten kunnskap om og kjennskap til fortidens omsorgssvikt, vold og overgrep (emosjonelle som fysiske) hvordan skal en sakkyndig kunne gi noen råd om fremtiden for et barn midt i en konflikt mellom en normal forelder og en narsissistisk personlighet? Rønbeck skriver videre "*I prosjektet rettes tidsperspektiver fremover, fordi det er tiden som kommer man kan gjøre noe med!*" Det har han sikkert rett i, problemet er bare at **hva** man skal gjøre avgjøres av hendelser i fortiden! Igjen er det den terapeutiske tankegangen som råder. Når dommen har falt er ikke verken den sakkyndige eller dommeren til stede, da må foreldrene fortsette forholde seg til hverandre!

En slik vinkling er ekstremt naivt i en ikke-terapeutisk setting. Spørsmålet man må stille seg er hvordan man kan gjøre noe med fremtiden når man søker overse fortiden? Det er kunnskap om fortiden domstolene skal beslutte ut i fra. Bevisene fra fortiden avgjør fremtiden. Det er ikke noe rart at denne modellen overhodet ikke fungerer når man har med personlighetsforstyrrede mennesker å gjøre. Både ansvarlige fagfolk og domstolene fremviser alvorlig kunnskapsmangel om modellens effekt i møte med det Rønbeck beskriver som foreldre med "*karakterforankrede problemer*", et uttrykk som i seg selv viser at han har vansker med å kalle en spade for en spade, helt i tråd med en terapeutisk ikke-stigmatiserende tenkning.

Narsissistisk sårede mennesker tar ikke imot råd om hva som er barnets beste, det "vet" de mye bedre enn alle andre! Å fortelle en slik person at han/hun kan forbedre seg er en krenkelse i seg selv! Hvordan kan en perfekt person (slik de ser seg selv) forbedre seg? I de tilfeller et barn hos en narsissist har tatt synlig skade så projiseres ansvaret for dette over på den andre partner uansett. På den måten kan narsissistiske mennesker fortsette å leve i sin grandiose virkelighetsboble.

Den sakkyndige og domstolen behandler barnet som et selvstendig individ, for den narsissistiske forelder er barnet en uløselig del av hennes/hans eget Selv. Når man sier barnet ikke har det bra, oppfattes det som om man kritiserer forelderen for ikke ha det bra. Og er det noe en narsissist har, så er det å ha det bra. Noe annet ville være å innrømme at andre har det bedre eller at de ikke er perfekte! Hvis den narsissistiske mor mener hun har det bra, så har barnet det bra, uansett hvor alvorlig situasjonen er for barnet. Tilsvarende vil det være helt umulig for en slik forelder å innrømme at barnet har problemer, det ville være å innrømme at de selv ikke gir en perfekt omsorg. Det finnes ikke en narsissist som vil innrømme en slik defekt, da rakner deres grandiose selvbylde.

Når Rønbeck så skriver at *"Har den ene av dem et problem som påvirker hvordan barnet har det, er det begges begges ansvar å forsøke og avhjelpe dette"*. Igen skisseres en fullstendig umulig konstellasjon. For det første innrømmer aldri en narsissist at de har et problem, derimot er de flinke til å projisere sine egen problemer på andre. Rønbeck ansvarliggjør i realiteten den normale forelder for den andres personlighetsforstyrrelse! Den som har forsøkt å rette på en for barnet negativ adferd ved en narsissist vet godt at det oppfatte som en krenkelse i seg selv.

Friske foreldre som i årevis har prøvd avhjelpe barnet fordi det har problemer hos narsissisten, blir både i barnevern, blant sakkyndige og i domstoler oppfattet som problemskapere! I en narsissistisk setting kan ikke den friske pålegges ansvar for hva narsissisten foretar seg som skader barnet. Empiri har vist at hele systemet motarbeider den som prøver hjelpe slike barn.

Som Rønbeck skriver *"Det er solid rettspraksis for att det knapt er mulig og slett ikke ønskelig å få en dom som utelukker barnet fra den ene av foreldrene"*. Men når domstolene gang på gang nettopp gir omsorgen til en narsissistisk forelder er det nettopp det som skjer, barnet sendes til den som bevist hindrer det i kontakt med den andre forelder! Det er ikke samsvar mellom sakkyndiges teori og deres handlinger. I mangel av kvalitetssikring av dommer og sakkyndige uttalelser skjer slike overgrep med systemets velsignelse.

Modellen blir i saker med narsissistisk dynamikk et alibi for både sakkyndige og domstolene for at de har gjort sitt, uten at man evner se at man i realiteten bidrar til å ødelegge barns mulighet til en god utvikling og tilknytning. Det synes viktigere å beholde modellens struktur, enn å se at den ikke passer i de mest komplekse saker.

Tilknytning

I de tilfeller der man til slutt ser at modellen ikke fungerer og overlater til domstolen å fatte en beslutning, kan man være ganske sikker på at domstolen lar den narsissistiske forelder få omsorgen for barnet. Begreper som [status quo og tilknytning](#) brukes uten at man forstår innholdet i begrepene. Man tror feilaktig at tiden et barn bor med en forelder er et uttrykk for styrken på tilknytningen og overser at tilknytning ikke er et kvantitativt begrep, men et kvalitativt begrep.

I boken *"Håndbok i sped- og småbarns psykiske helse"* s.288 skriver Moe & al. (2010): *"Tilknytning er et kvalitativt begrep i den forstand at det er en grunnantagelse at alle barn knytter seg til sine foreldre eller omsorgspersoner. Det gir derfor ikke mening å snakke om sterk eller svak tilknytning, eller mengden av tilknytning hos et barn, men i steden snakke om ulike kvaliteter av tilknytning."*

Nøyaktig det same skriver Broberg & al. 2008 s. 167 i boken *"Anknytningsteori"* : *"Det faktum at det er forekomsten av jevn fysisk kontakt mellom barn og forelder som avgjør om tilknytningen vil utvikles, innebærer jo at et spedbarn også knytter seg til en*

mishandlende og omsorg- sviktende forelder. Det er bare barn som har gått fra "favn til favn", uten å ha oppholdt seg i samme favn tilstrekkelig lenge, som ikke utvikler en tilknytningsrelasjon. At et barn er tilknyttet til sine foreldre er derfor ikke noe bevis på at barn og foreldre har det bra sammen, og kan derfor ikke alene utgjøre noe argument for at barnet ikke skal flyttes om omsorgsvikten er tydelig."

Broberg & al. (2008:17-18) skriver også I boken "**Anknytning i praktiken**" følgende: *"Tilknytning ligner pregning hos dyrearter på den måten at den skjer automatisk, instinktivt, på basis av fysisk kontakt mellom spedbarn og omsorgsperson. Spedbarn kan altså, normalt sett, ikke la være å bli knyttet til sin omsorgsperson uansett dennes kvalitet. Det faktum at et barn har knyttet seg til sin forelder sier derfor, i motsetning til hva som iblant hevdes, ikke noe om omsorgens kvalitet. Kvaliteten på tilknytningen, og konsekvensen for den fortsatte tilknytning varierer derimot kraftig avhengig av hvor lydhør og samstemt det følelsesmessige samspillet mellom barnet og dets omsorgsperson er."*

Det har derfor ingen mening å snakke om hvor sterk en tilknytning er, men heller snakke om ulike kvaliteter på tilknytningen. Er det noe narsissistiske foreldre mangler så er det evne til å være lydhøre for barnas behov. Deres behov er og blir deres egne egosentriske behov for selvbekreftelse, en bekreftelse de aldri fikk når de skulle fått den og som de bruker barnet som et redskap for å få resten av livet. De speiler seg i barnets prestasjoner og frarøver således barnet opplevelsen av egen mestring. *"Grunne til at min sønn lyktes var min innsats!" ... "Skryt mitt barn får skyldes meg"!*

Den ungdom som gjennom sin naturlige utvikling søker løsrive seg fra en slik forelder vil raskt finne ut at de ikke har verdi annet enn som narsissistisk syppl! Et barn kan bo lenge med en psykopat uten at det gir en kvalitativt god tiknytning. I denne modellen derimot tar man ikke høyde for denne problematikk. Alle barn knytter seg til sin omsorgsperson, men kvaliteten på denne tilknytning varierer uavhengig av tid. Det er omsorgspersonens lydhørhet og evne til mentalisering med barnet som avgjør kvaliteten på denne tilknytningen.

Det er meg bekjent ikke gjort noen vitenskapelig vurdering av denne modellen i saker der man har med narsissistisk dynamikk eller i saker som virkelig er psykologisk komplekse. En rekke saker viser at modellen svikter i slike saker. Rønbeck skriver selv at denne typen saker preges av foreldre med *"karakterforankrede problemer"* eller hva man i dag kaller personlighetsforstyrrelser. Modellens fokus på løsning som kan romme begge foreldres perspektiv og samtidig bli en god løsning for barnet, gjør at barnet og den normale forelder, tvinges inn i destruktive rammer.

I saker der en av foreldrene skaper narsissistisk dynamikk er det ikke mulig å få til løsninger som er til det beste for barnet, ja det er ingen mulighet til å få til løsning i det hele tatt. Slike foreldre kan under hovedforhandlinger gå med på avtaler som tilsynelatende ganger barnet, men så fort hovedforhandlingen er over saboteres slike avtaler. Konkrete saker har vist at avtaler er brutt bare timer etter at de var inngått!

Dette er typisk for denne dynamikk. Dommere og sakkyndige snakkes etter munnen og narsissisten fremstår som utilforlatelig. Modellen legger opp til at begge foreldre skal bevare sin "verdighet", noe som fungerer med foreldre i emosjonell balanse, men som overhodet ikke fungerer i narsissistisk dynamikk, fordi en narsissist overhodet ikke har noe å forhandle om, de har en sykkelig grandios verdighet. Deres lave terskler for krenkelser styrer deres adferd. Konkrete saker har vist at det er narsissisten som får omsorgen for barnet fordi verken sakkyndige eller dommere evner forstå den narsissistiske dynamikk.

I en konkret sak ble det inngått enighet om at saken skulle stoppes nettopp for at partene i noen måneder skulle få veiledning fra en psykolog. Veiledningen skulle bla. hjelpe den narsissistiske mor med hennes lave terskler for krenkelser og at mor skulle få la barnet ringe sin far uten at mor avlyttet eller avbrøt samtalen samt la barnet få samvær. Hun skulle også arbeide med å slutte utsette barnet for emosjonelle trusler om å begå selvmord om barnet ikke sa til den sakkyndige det mor ville hun skulle si! Avtalen som var inngått under hovedforhandling skulle undertegnes på første møte hos psykologen uken etter grunnet manglende skriver i retten. Mor nektet da undertegne avtalen og dermed var den brutt! Bare det at den sakkyndige aksepterte et slikt oppdrag, viser at psykologers kunnskap om narsissistisk dynamikk er svært mangelfull.

Å forandre den lave terskelen for krenkelser hos narsissister, blir det samme som å skifte grunnmuren på et hus uten å berøre huset! Deres ekstreme sårbarhet for krenkelse er en så fundamental del av deres personlighet at den ikke kan forbedres uten at man også må bygge om hele deres hjernestruktur. For å bruke en beskrivelse fra professor Frode Thuen: *"De mest fastlåste sakene handler ofte om mennesker med personlighetsforstyrrelser. I konfliktene som er fastlåste og uforsonlige handler det ofte om personlighets svikt. Noen mennesker er skrudd sammen på en uheldig måte!"*

Psykologer med sin terapeutiske tenkning evner ikke se at den aggressive ofte er den beste forelder, mens den rolige er narsissisten (i offentlig lys). De misstolker den frustrerte forelders adferd som aggresjon, og ser ikke narsissistens hånflir over å ha lurt den sakkyndige trill rundt. Virkeligheten blir snudd på hodet. I en terapeutisk setting betyr ikke det stort, i en barnefordelingsak kan det være forskjellen mellom liv og død for et barn.

En narsissistisk person overholder ikke avtaler, de inngår ikke kompromisser og de evner ikke kommunisere. I en slik setting kommer "Konflikt og forsoning" til kort. En narsissists manglende evne til mentalisering gjør at de ikke evner sette seg inn i

verken barnets eller den andre forelders situasjon eller opplevelse av konflikten. Det eneste de forstår er det som truer deres egen oppblåste grandiositet, et uttrykk for den lave terskel for krenkelse. For dem handler det ikke om rettferdighet, men å dekke misunnens behov. Det handler ikke om kompromiss, men utløp for et hat som projiseres over på den andre forelder.

Hatet fra hva deres egne foreldre utsatte dem for, kombinert med fundamentale udekte behov for erkjennelse og bekreftelse av eget Selv, ligger bak. Den som har levd med en narsissistisk person har opplevd hvor utømmelig behovet for bekreftelse er. Hate sine egne foreldre som de er avhengige av kan de ikke, like lite som et barn av en narsissistisk forelder kan hate sin egen forelder. Dynamikken er slik at barn i slike situasjoner gjøres emosjonelt avhengige av forelderen slik at de ikke utgjør noen trussel mot deres selvbylde. Slike barn vokser opp med en betinget kjærlighet, der barnet har verdi utfra den narsissistiske forelders nytteverdi. I realiteten vokser slike barn opp med et alvorlig underskudd av bekreftelse på eget selv, egen fungering og egen betydning. Slik går narsissistisk problematikk i sosial arv.

Gjennom splitting fremstiller de seg selv som den perfekte forelder ovenfor omgivelsene, for barnet fremstår de med sine nevrotiske bekymringer og uløste emosjonelle konflikter og behov. Slik ustabilitet er det umulig for et barn å forholde seg til, dermed danner barnet tidlig sine egen avvikende psykologiske strategier for å overleve emosjonelt. Slike barn blir ødelagt emosjonelt, de utsettes for et stress som kan påføre diabetes og alvorlig stress, angst og depressive lidelser. Slike barn lider i det stille fordi de kan tilsynelatende fungere bra i noen settinger borte fra forelderen (skole, idrett,), mens de i narsissistens nærvær må dekke narsissistens udekte behov.

Det skjer en rolleombyting barnet ikke er modent for å takle. Slike barn vil selv søke resten av livet etter bekreftelsen på seg selv. Barnevern som bringes inn i slike settinger, ser ikke annet enn den narsissistiske forelder vil de skal se, nemlig deres kunstige grandiose omsorgsevne! Og slik [barneombudet](#), riksrevisjonen og faglitteratur for lengst har dokumentert, så mangler barnevernet vesentlig kunnskap om slike komplekse forhold! I 2009 rettet riksrevisjonen flengende kritikk av barnevernet og kalte det en **systemkrise**.

Konkrete saker har vist at barnevernet beskytter narsissisten fremfor barnet. Barn som har beskrevet seksuelle overgrep i slike relasjoner er blitt tatt under behandling av barnevernet slik at deres beskrivelser skal elimineres. Selv etter at barn i dommeravhør har beskrevet overgrep fra slike miljøer, har barnevernet i ettertid presset barnet til å si at det ikke har skjedd! Dette er godt dokumentert. Narsissisten som er en slik prektig person kan ikke ha gjort noe slikt! I steden for å klandre den voksen for overgrep, klandrer barnevernet barnet for å ha avslørt slik barnemishandling! Er det rart barn tar skade?

I Moe & al. s.370 skriver da også spesialist i klinisk psykologi dr.philos Turid Suzanne Berg-Nielsen at: ” *Det er lite kunnskap om personlighetsforstyrrelser i samfunnet generelt, også i barnevernet og spesialhelsetjenesten for barn. Barn av disse foreldre blir derfor oversett inntil deres psykososiale symptomer har utviklet seg til å bli så*

graverende at andre voksne slår alarm. Desverre kan det ha gått mange år, og skjevutviklingen er vanskeligere å modifisere.” I konkrete saker har slike barn grunnet det enorme stresset de utsettes for, utviklet diabetes 2, en varig immunsviktilstand de må leve med resten av livet.

Øyvind Kvello skriver i samme bok (s.516) at *“Barnevernets ansatte har jevnt over et stykke igjen for å jobbe etter tilstrekkelig definerte faglige standarder og derved en redusering av personlige standarder, intuisjon, synsing og tilfeldigheter.”* Kvello har bred erfaring med utredning i barnevernsaker. I hans bok **“Utredning av adferdsvansker omsorgsvikt og mishandling”** gir han også beskrivelsen (s.240) så typisk for denne type dynamikk at *“.. det ofte er symptomidelser som depresjon og angst som er synlig mens den mer grunnleggende og underliggende personlighetsforstyrrelsen ikke oppdages.”*

Å tvinge gjennom denne modellen når man har med narsissistisk dynamikk medfører at barnet gjennom sosial arv utvikler de samme negative trekk. Manglende kunnskap om denne dynamikk har i konkrete saker ført til at den narsissistiske forelder har kunnet sabotere sommerferier, samvær og kontakt barnet skulle hatt med den andre forelder, uten at det får noen konsekvens for narsissisten! For domstolene som benytter modellen har det vært viktigere å følge modellen enn å se om den bidrar til noe positivt for barnet.

Problemet med domstolene er jo at de aldri går inn å ser om den avgjørelsen de tok faktisk var til barnets beste, det foreligger **ingen kvalitetsvurdering** eller vitenskapelig basert analyse av metodebruk. I stedet har de en overdreven tro på egen ufeilbarlighet slik det kommer til syne gjennom gjentatte rettsaker, der etterfølgende rett uten forbehold legger foregående rettsavgjørelse til grunn som korrekt. Dette kommer til syne gjennom lagmannsrettens utsagn om at *“Det skal mer til for å vinne frem i etterfølgende rett enn i den første”* uten at man tar høyde for om den første avgjørelse faktisk var til barnets beste. I konkrete saker har vi eksempler på at den narsissistiske mor har truet barnet med å begå selvmord om det ikke sier at det vil bo med henne. Så snart dommen var forkynt om at barnet skulle bo med narsissisten nektet barnet selv å bo der og flyttet til sin far!

Når lagmannsretten så begrunner en slik ufeilbarlighetsholdning med behovet for ro rundt rettsavgjørelser er vi tilbake i modellens grunntanke om å redusere konflikt mellom foreldrene. Dessverre bidrar dette i slike saker kun til å heve konfliktnivået mellom foreldre og for barnet.

Domstolenes tro på at slike mennesker kan komme ut av krenkelsesspiralen viser en total mangel på kunnskap om narsissistisk dynamikk. Det er ikke mulig for en narsissist å reparere den lave terskel for krenkelser, det kritiske tidspunktet i utviklingen ble lukket i tidlig barndom og kan ikke åpnes igjen. Helbredelse av denne sykelige krenkbarhet er også løsningen på psykopatens problem og vil utvilsomt ha gitt nobelspris i medisin!

Det er med undring jeg registrerer at de ansvarlige for denne modellen ikke har vurdert denne fundamentale svakhet i modellen, men fortsetter fremstille den som et verktøy til alle barns beste. Sannheten er at i de saker der man virkelig trenger avansert psykologisk kunnskap, der svikter ekspertisen og domstolene fullstendig. I saker der kompleksiteten er lav, fungerer tilsynelatende modellen, men der trenger man heller ikke psykologisk spesialkunnskap! I de saker der virkeligheten ikke passer inn i modellen, da velger man heller modellen.

Både domstoler og sakkyndige har en plikt til å påse at en sak er så godt opplyst som mulig. Dessverre avviser domstolene konkrete bevis på slik narsissistisk adferd, fordi modellen ikke tillater ført bevis for det som kan rokke ved modellen hovedbudskap, nemlig behovet for redusert konflikt. I de tilfeller der det er fremlagt klare bevis på hvordan narsissisten skader barna og øker konflikt blir dette oversett av domstolene fordi det kan skape "konflikt"! Modellen synes være for de voksne og ikke for barnets beste. Den tar for mye hensyn til konflikten og for lite hensyn til barnets beste. Det blir viktigere å "redusere konflikt", enn å se hva som er til barnets beste. Den terapeutiske tenkning dette representerer bidrar til å ødelegge barn i disse mest kompliserte saker.

Modellen synes glemme barnets beste i en naiv tro på at bare voksenkonflikten dempes, får barnet det bedre. Narsissistisk dynamikk kan verken dempes eller helbredes, den eneste måten å hjelpe barnet på er å flytte det til den normale av foreldrene. Dessverre utgjør det en ekstrem "krenkelse" av den narsissistiske forelder! Dermed blir modellen en tvangstrøye som tjener narsissistens sak og ikke barnets sak.

"Konflikt og forsoning" modellen ødelegger barn.

Psykolog Knut Rønbecks "Konflikt og forsoning" -model ble utviklet for å redusere risikoen for relasjonskader, i stedet har den økt slike skader fordi den ikke bryr seg om hvem som er ansvarlig for konflikten! Oftest havner barnet hos den som er ansvarlig for konflikten og dermed eksploderer konflikten for barnet, som får sin utvikling ødelagt og mister kontakt med den normale av foreldrene!

Psykolog Knut Rønbeck har ikke forstått det!
"Prosesen er løsningsorientert og fremtidsrettet. Det brukes liten tid til utdyping av konflikttemaene. Det viktigste er ikke hvem som er ansvarlig for konflikten, men at vi får til en avtale."

Psykolog Nina Dalen i NPF har ikke forstått det!
".... det er en lite konstruktiv tilnæringsmåte å stemple den ene som syk. Det bidrar heller til å løse konflikten ytterligere."

Psykolog Tor Johan Ekeland har forstått det!
"...konflikten kan paradoksalt bli en måte å holde på den andre på, selv om det på overflaten ser ut til at en gjør alt for å bli kvitt hverandre. Å løse konflikten blir farlig fordi det samtidig (opp)løser konflikten."

I stedet for å finne den ansvarlige for konflikten, og dermed få barnet ut av konflikten, fokuserer man på å redusere barnets konflikt ved å nekte samværsforelderen samvær. Bostedsforelderen kan dermed fortsette utsette barnet for konflikt jmf Ekelands beskrivelse. Konfliktsky psykologer har personlig ansvar for 1000 vis av ødelagte barn. Vi ser den samme dynamikk i barnevernet.

WWW.SAKKYNDIG.COM